

JELENTÉS
A BALATON-FELVIDÉKI NEMZETI PARK
IGAZGATÓSÁG 2003. ÉVI TEVÉKENYSÉGÉRŐL

Tartalomjegyzék

1. Személyi állomány	3
2. Területi adatok	4
2.1. Védett és védelemre tervezett területek.....	4
<i>Védelemre felterjesztett területek</i>	5
<i>Védelemre tervezett területek</i>	5
2.2. Saját vagyonkezelésű területek.....	6
2.3. Terület nélküli értékek	7
<i>Források</i>	7
<i>Barlangok</i>	8
<i>Víznyelők</i>	8
<i>Földvárak</i>	8
3. Kutatás és monitorozás	8
3.1. Kutatás.....	8
3.2. Monitorozás.....	9
4. Kezelési tevékenység.....	13
4.1. Kezelési tervek	13
4.2. Élőhely fenntartás	14
4.3. Élőhely rehabilitáció	16
4.4. Fajvédelem	17
4.5. Saját állatállomány.....	19
<i>Tihany</i>	20
<i>Káli-medence (Salföldi Major, Kornyi-tavi telep)</i>	20
<i>Bivalyrezervátum, Kápolnapuszta</i>	21
4.6. Vadászterületek	21
4.7. Halászati vizek	22
<i>Védett vizek</i>	22
<i>Védett halastavak</i>	23
5. Jogi tevékenység	23
5.1. Hatósági eljárások.....	23
5.2. Bíróságok	24
5.3. Büntető ügyek.....	25
5.4. Polgári perek	25
6. Őrszolgálat.....	25
7. Költségvetés és vagyon	27
7.1. Kiadások.....	27
7.2. Bevételek.....	28
7.3. Vagyon.....	29
7.4. Épületek.....	30
7.5. Eszközök.....	31
8. Bemutató, oktatás, PR.....	31
8.1. Turisztikai infrastruktúra	31
<i>Oktatóközpont – szállás</i>	31
<i>Múzeum – kiállítás</i>	33
<i>Tanösvény</i>	33
8.2. Kiadványok.....	34
8.3. Látogatottság.....	35
8.4. PR.....	35
9. Kapcsolattartás hazai partnerszervezetekkel.....	36
10. Külföldi együttműködés.....	37
11. Ellenőrzés	37
12. Fontosabb célkitűzések a következő évre.....	38

1. Személyi állomány

		szakképzettség				
		alapfokú	középfokú	felsőfokú	nyelvismeret (fő/nyelvek száma)	továbbképzések, 2003-ban szerzett vizsgák, diplomák
dolgozók (fő)	köztisztviselő	0	14	49	23 fő/3 nyelv	1 fő diploma, 1 fő PhD, 1 fő kp. fokú "A" nyelvvizsga, 9 fő közigazgatási szakvizsga, 2 fő egyéb term. véd. szakvizsga
	Munka Törvénykönyv hatálya alá tartozó	13	2	1	1 fő/1 nyelv	
	szerződéses	0	0	0		
	Összesen	13	16	50		

A 2003. évben az Igazgatóság létszáma 79 fő volt, melyből 63 fő köztisztviselő, 16 fő a Munka Törvénykönyv (MT) hatálya alá tartozott.

2002. évhez viszonyítva az Igazgatóság személyi állománya 3 fővel bővült. A köztisztviselők jogállásáról szóló törvény (Ktv.) változásának és a munkaerő fluktuáció eredményeként a köztisztviselők száma 9 fővel emelkedett, míg a fizikai állomány 6 fővel csökkent.

A nyelvvizsgával rendelkező dolgozók száma 8 fővel növekedett.

A 2004. évi személyi előirányzat 2 fős (2 fő természetvédelmi őr) fejlesztést biztosít, amely - tekintetbe véve, hogy az Igazgatóság illetékességi területe, így az ellátandó feladatok köre is jelentősen nőtt - szükségesnek tekinthető.

2. Területi adatok

2.1. Védett és védelemre tervezett területek

Illetékességi terület (ha)	831 371
-----------------------------------	----------------

	<i>Védett</i>		<i>Ebből fokozottan védett (ha)</i>	<i>Változás a tárgyévben (ha)</i>	<i>Védelemre tervezett</i>	
	<i>Száma (db)</i>	<i>Kiterjedése (ha)</i>			<i>Száma (db)</i>	<i>Kiterjedése (ha)</i>
Nemzeti Park	1	57.019	10.471	22	1	7.062
Tájvédelmi Körzet	2	9.336	248	0	4	kb. 25.281
Természetvédelmi Terület	20	2.523	0	0	7	kb. 1.551
Ex lege védett láp	120	13.300	0	0		
Ex lege védett szikes tó	0	0	0	0		
Összesen	145	82.652	10.719	22	14	33 894

Ramsari	1 (+1)	14.745 (+60.000)		0	0	0
Bioszféra Rezervátum	0	0		0	0	0
Világörökség	0	0		0	0	0
Európa Diploma	1	645		0	0	0
NATURA 2000 Madárvédelmi terület					4	100.578
NATURA 2000 Élőhelyvédelmi terület					48	233.291

Az Igazgatóság működési területe a 36/1997. (XII. 8.) KTM rendelet értelmében Veszprém és Zala megyékre, valamint a Kis-Balatoni védett természeti terület Somogy megyébe átnyúló néhány részére terjedt ki, 831.371 ha összterülettel. Jelenleg ennek mintegy 10 %-a áll országos védelem alatt.

Igazgatóságunkon megtörtént az EU Élőhely- és Madárvédelmi Irányelve alapján a közösségi jelentőségű területek kijelölése, az ún. Natura 2000 hálózat kijelölése. A területek digitális térképi lehatárolása megtörtént. A térképekhez kapcsolódó fajlisták összeállításra és véglegesítésre kerültek. (A 2004. év jelentős feladata az érintett helyrajzi számok kigyűjtése, és az angol nyelvű adatlapok összeállítása az EU számára Magyarország 2004. május 1-i csatlakozásáig.)

Védelemre felterjesztett területek

Balaton-felvidéki NP II. ütem

Terület: 7.062 ha

Előkészítettség: védelemre felterjesztve 2000-ben

Feladat: az elkészült „C” típusú természetvédelmi kezelési terv elfogadtatása, melyre 2004. évben sor kerül.

Mura-menti TK

Terület: 1956 ha

Előkészítettség: védelemre felterjesztve 1998-ban

Az alátámasztó szakanyag és a természetvédelmi kezelési terv elkészült. A hatósági tárgyalások lezajlottak, a kezelési terv kiküldése, kifüggesztése megtörtént. A teljes kezelési terv rendelkezésre áll, A,B,C egyaránt megtalálható az irodákban, várjuk a tulajdonosok, gazdálkodók visszajelzéseit, észrevételeit.

Nyirádi Sár-álló TT

Terület: 360 ha

Előkészítettség: védelemre felterjesztve 1999-ben

Hiányosság: természetvédelmi kezelési terv elkészítése

Feladat: „C” típusú természetvédelmi terv elkészítése, és a kezelési terv elfogadtatása, melyre 2004. évben sor kerülhet.

Megjegyzés: A terület jelentős része időközben ex lege védelmet kapott (láp), mely bejegyzésre is került.

Fehér-sziklák Erdőrezervátum

Terület: 307 ha

Előkészítettség: védelemre felterjesztve 1999-ben

Feladat: „C” típusú természetvédelmi terv elkészítése, és a kezelési terv elfogadtatása, melyre ez évben sor kerülhet.

Védelemre tervezett területek

Kerka-menti TK (6.325 ha): Az alátámasztó szakanyag és a természetvédelmi kezelési terv elkészült. A hatósági tárgyalások lezajlottak, a kezelési terv kiküldése, kifüggesztése megtörtént. A teljes kezelési terv rendelkezésre áll, A,B,C egyaránt megtalálható az irodákban, várjuk a tulajdonosok, gazdálkodók visszajelzéseit, észrevételeit.

Hévízi-tó TT bővítése (10 ha): Az alátámasztó szakanyag és a természetvédelmi kezelési terv készül. Előzetes egyeztető tárgyalások lezajlottak, a záró hatósági tárgyalás 2004. februárjában került megrendezésre. A kezelési terv kiküldése, kifüggesztése megtörtént. A teljes kezelési terv rendelkezésre áll. Várjuk a tulajdonosok, gazdálkodók visszajelzéseit, észrevételeit.

Mórichelyi-halastavak TT (kb. 70 ha): A kezelő BH Rt-vel az előzetes egyeztető tárgyalások megkezdődtek, a „C” típusú kezelési terv első változatának egyeztetése megtörtént. A teljes kezelési terv kidolgozása a soron következő feladat.

Vétyem Erdőrezervátum TT: Az erdőrezervátum környékén mintegy 1.000 ha területű tervezett TT lehatárolása történt meg az érintett erdőszettel. Az állami tulajdonú területek átvételével kapcsolatos vita következtében lelassult a folyamat. A kezelési terv első változata elkészült, egyeztetésre vár.

Oltárcai TK (kb. 4.000 ha): Az alátámasztó szakanyag készül.

Berhidai Koldustelek löszgyep TT (5 ha): Az alátámasztó szakanyag elkészült. Természetvédelmi kezelési terv készítése következik.

Marcál-medence TK (kb. 3.000 ha): Az alátámasztó szakanyag készül.

Kislődi bányavárat: Megtörtént a denevérállománya miatt értékes Kislődi bányavárat „denevérbarát” lezárása. A 2003. december hónapban megindított védetté nyilvánítás várhatóan 2004-ben fejeződik be.

2.2. Saját vagyonkezelésű területek

Művelési ág	Összes kiterjedése (ha)	Tárgyévben vásárolt terület (ha)	Saját használatban		Haszonbérbe (hasznosításba) adva	
			ha	%	ha	%
Szántó	1 039	3	600	58	439	42
Gyep	5 372	285	3 354	62	2 018	38
Kert	0	0	0	0	0	0
Szőlő	2	0	2	100	0	0
Gyümölcsös	27	0	0	0	27	100
Nádas	1 067	88	1 067	100	0	0
Halastó	0	0	0	0	0	0
Erdő	1 825	61	1 825	100	0	0
Kivett	1 078	65	1 027	95	51	5
Összesen	10 410	502	7 875	76	2 535	24

A vagyonkezelési tevékenység egyre nagyobb hangsúlyt kap a BfNPI tevékenységében, mivel folyamatosan bővül a saját kezelésű földterületek nagysága, illetve az egyéb vagyoni elemek mennyisége. Problémát okoz, hogy a védett természeti területek kezelési terveinek csupán egy része készült el és a korábban elkészült tervek egy része is felülvizsgálatra és átdolgozásra szorul.

A természetvédelmi kezelés alapvetően a terület rendeltetésének és művelési ágának megfelelő kezelési és gazdálkodási tevékenységet jelent, melyben elsődleges hangsúlyt a természeti értékek megőrzésének és gyarapításának kell kapnia. A gazdálkodási cél azért jelent meg hangsúlyosan, mert a BfNPI tulajdonában évről évre gyarapodó állatállomány van.

A szükséges szalastakarmányt és ökológiai alapú gazdálkodás keretében előállított abraktakarmányt a saját vagyionkezelésben lévő területeken állítjuk elő a jövőben is. A természetvédelmi és a gazdasági érdekek között jelenleg egyensúlyt lehet teremteni, de bizonyos kapacitás korlátok a későbbiekben feszültséget teremthetnek a két alapvető érdek érvényesülése között. Szintén a témakörhöz kapcsolódó probléma a művelési kényszer, néhány szakmailag inkább felhagyni indokolt területen.

Az Igazgatóságunk kis számú bérleti szerződést kötött magángazdálkodókkal és gazdálkodó szervezetekkel. E bérlőkkel az együttműködés többnyire hatékony, az általunk adott előírásokat általában betartják, amit munkatársaink gyakran ellenőrznek. A bérleti jogviszony egy részét a lejárat után Igazgatóságunk nem hosszabbította meg és néhányat a 2003. évben felmondott. A saját természetvédelmi kezelésbe vonás révén, az intenzív termelés extenzív módszerekkel történő felváltása, vagy a Kis-Balaton környéki „liba-legelők” (fennhagyott kukoricatarlók) révén a területeink természeti értékeinek hatékonyabb megőrzését kívánjuk elérni.

A BfNPI - még a kezelési tervek teljes elkészítése előtt - megalkotott egy egyszerűsített természetvédelmi célú gazdálkodási koncepciót. A koncepció megvalósítása folyamatos és a tervezett kezelési centrumok kialakításra kerültek Tihany, Salföld és Fenépuszta központtal. A kezelési központokban jelenleg 50 és 80 lóerő közötti teljesítménnyel bíró traktorok – az alapvetően szükséges gyepkezelési gépsorok segítségével látják el a területkezelés gyakorlati feladatait. A kezelési központokban – illetőleg a hozzájuk közel eső régiókban (Tihany, Káli-medence, Kis-Balaton) került elhelyezésre az Igazgatóság állatállománya, mely fehér és fekete racka juhból, házi bivalyból és szürke marhából áll.

2.3. Terület nélküli értékek

Objektum	Nyilvántartott összesen (db)	Ebből a tárgyévben nyilvántartásba vett (db)
Természeti emlék	0	0
Forrás	363	0
Barlang	887	308
Víznyelő	0	0
Kunhalom	270	123
Földvár	61	3

Források

A nyilvántartott források tekintetében a VITUKI Rt. kataszterét (amelyben az adatok az elmúlt 50 évben keletkeztek) tartjuk kiindulási alapnak. Ezt egészítik ki a Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóságtól 2003. december végén megkapott, vízjogi engedéllyel rendelkező forrásfoglalásokra, galériákra, forrásra települt kutakra, valamint a vízrajzi törzshálózati forrásokra vonatkozó adatok.

Barlangok

Illetékességi területünkről a jelenleg aktuálisnak tekinthető digitális adatbázis 887 db barlangról tesz említést. Ez a szám az adatbázis folyamatban lévő feltöltésével (szinonimák kiszűrése, bejáratok GPS-szel történő bemérése, hiányzó térképek, fényképek és dokumentációk elkészítése stb.) várhatóan csökkenni fog. A 2003. évben 308 db barlang bejártának GPS bemérése, adatainak kiegészítése – egyben nyilvántartásba vétele – történt meg.

Az év utolsó napjaiban az Igazgatóság finanszírozásában megtörtént a fokozottan védett Csodabogyós-barlang meggyengült, korábban több ízben feltört lejárati ajtajának cseréje.

Az ugyancsak fokozottan védett, nagy idegenforgalmi vonzerővel is bíró tapolcai Tavasbarlanggal kapcsolatban megkezdtük a 2004. év őszétől ránk háruló üzemeltetői feladatok, illetve az azok megalapozását szolgáló állapotfelvelelek előkészítését.

A barlangkutatói engedélyek természetvédelmi, szakmai tartalmának javítása érdekében szerződést kötöttünk a Kiss Ferenc Csongrád Megyei Természetvédelmi Egyesülettel „A Bakony hegység denevérek szempontjából legfontosabb barlangjainak és bányavágatainak jellemzése. Szükséges természetvédelmi kezelési lépések, beavatkozások, korlátozások” című tanulmány elkészítésére.

Víznyelők

Megtörtént a közhiteles víznyelőkataszter munkálatainak előkészítése. A munka elvégzéséhez szükséges mérőeszközöket (GPS, lézeres távolságmérő, tájoló stb.) beszereztük, a szerződéseket 2004. év elején kötjük meg a külső szakemberekkel.

Földvárak

A 2002. évről áthúzódó adatpontosítás történt három földvára vonatkozóan.

3. Kutatás és monitorozás

3.1. Kutatás

No.	Kutatási projekt megnevezése	Összeg (eFt)	A kutatást végző szervezet/magán-személy	Az eredmények rövid ismertetése	Megjegyzés
1	Balatoni nádasok minősítése (I. ütem)	2.000	Eurosense Kft.	Megtörtént a balatoni nádas-állományok légifotózása és ennek digitalizálása	TvH NÖH keret A program 2004-ben is folytatódik
2	Tihany Külső-tó szitakötő felmérés	100	BfNPI	14 faj leírása történt meg, melyből egy teljesen új a területen	Saját pénzeiből
3	Mura-folyó kavicszátonyainak halfaunisztikai felmérése.	250	"NIMFEA" Természetvédelmi Egyesület	A Mura-folyó recens halfaunájának felmérése 29 védett, ebből 3 fokozottan védett, és amely egy fajjal (pisztrángsügér) bővült.	Saját pénzeiből
4	Magyar boglárka állományfelmérése	50	BfNPI	A védett lepkefaj tápláléknövény állományának vizsgálatával a potenciális élőhelyek felmérése.	Saját pénzeiből

5	Veszprém megyei "ex lege" lápterületek felmérése	200	BfNPI	A védett lápterületek állapotának felmérése, rekonstrukciós lehetőségek kidolgozása.	A program 2004-ben is folytatódik
6	A Bakony-hgs. denevérek szempontjából fontosabb barlangjainak és bányavágatainak jellemzése	300	Kiss Ferenc Csongrád Megyei Tv-i Egyesület	Szükséges természetvédelmi kezelési lépések, beavatkozások, korlátozások. A kutatás eredményeit összefoglaló tanulmány leadási határideje 2004. február 29.	K-36-02-00523C Biodiverzitás Védelme keretből
7	Marcal-menti TK létrehozását megalapozó kutatások	1.500	Coronilla 2002 Tv-i Kutató Bt. Acrida Tv-i Kutató Bt.	A terület botanikai és állattani értékeinek felmérése megtörtént. A vizsgálatok jelentősek az itteni ÉTT területek ellenőrzése szempontjából is.	K0439252001 sz. KAC pályázat
8	A Zala megyében élő fokozottan védett növényfajok előfordulása	150	BfNPI	A pókbangó, méhbangó, poszméhangó, adriai sallangvirág és Lummitzer szegfű felmérése történt meg	Saját pénzeiből
9	Natura 2000 hálózat kialakításával kapcsolatos felmérések	600	BfNPI Naturinfo Bt.	Az Élőhely- és Madárvédelmi Irányelv mellékleteiben található hazai fajok elterjedésének és állomány nagyságának vizsgálata	K-36-02-00523C Biodiverzitás Védelme keretből
10	Egyedi tájértékek kataszterezése	350	BfNPI	Megtörtént Lovas, Paloznak Zánka, Örvényes Szóc, Halimba települések egyedi tájértékeinek felvételezése	KAC K+F keret, saját pénzeiből

Igazgatóságunk a kutatási és fejlesztési tevékenységének prioritásai között szükségszerűen a természet védelmével kapcsolatos tevékenység tudományos megalapozását, a védendő természeti értékek feltárását és a védett természeti területek fejlesztését tartja szem előtt.

3.2. Monitorozás

No.	Monitorozási projekt megnevezése	Összeg (e Ft)	Monitorozást végző szervezet/ magánszemély	Az eredmények rövid ismertetése	Megjegyzés
	Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer				
1	Élőhelyterképezés Kemeneshőgyész 026. mintaterületén	400	NYME Növénytani Tanszék	A terepi felvételezések megtörténtek. Az élőhelyterkép papíron és digitális formában elkészült.	saját költségvetés NBmR keret
2	Élőhelyterképezés Inota 111. mintaterületén	300	Coronilla 2002 Tv-i Kutató Bt.	A terepi felvételezések megtörténtek. A jelentés most készül.	saját költségvetés NBmR keret
3	Kis-Balaton II. 078. mintaterület térképének pontosítása	200	Doronicum Kft.	A terepi felvételezések megtörténtek. A jelentés most készül.	saját költségvetés NBmR keret

JELENTÉS A BALATON-FELVIDÉKI NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG 2003. ÉVI TEVÉKENYSÉGÉRŐL

4	Egyenesszárnyú monitorozás <i>Schoenetum nigricantis</i> és <i>Caricetum davallianae</i> növénytársulásokban	200	ACRIDA Tv-i Kutató Bt.	Az érintett területeken a vizsgálandó taxonok felmérése megtörtént, a jelentés elkészült.	saját költségvetés NBmR keret
5	<i>Schoenetum nigricantis</i> és <i>Caricetum davallianae</i> növénytársulások felvételezése	160	Coronilla 2002 Tv-i Kutató Bt.	Az érintett élőhelyeken felmérése megtörtént, a jelentés elkészült.	saját költségvetés NBmR keret
6	<i>Phragmitetum communis</i> és <i>Nymphoidetum peltatae</i> növénytársulások felvételezése Kis-Balatonon és Mórchelyi-halastavon	80	Doronicum Kft.	Az érintett területeken és élőhelyeken a vizsgálandó taxonok vonatkozásában a felmérések megtörténtek, a jelentés elkészült.	saját költségvetés NBmR keret
7	<i>Phragmitetum communis</i> növénytársulás felvételezése a Tihanyi-félszigeten	40	BfNPI	Az érintett területeken és élőhelyeken a vizsgálandó taxonok vonatkozásában a felmérések megtörténtek, a jelentés elkészült.	saját költségvetés NBmR keret
8	Kisemlősök monitorozása bagolyköpetek vizsgálatával 10 mintaterületén	70	Magyar Természetkutatók Egyesülete	A mintavétel 2003. nyár-ősz folyamán megtörtént. Az anyag feldolgozásában a TvH látja el koordinálását.	saját költségvetés NBmR keret
9	Országos ürgemonitorozás 5 mintaterületen	10	BfNPI	A felmérés megtörtént, az adatlapokat feldolgozásra továbbítottuk.	saját költségvetés NBmR keret
10	Digitális élőhelytérképek készítése Pécselyi- és Káli-medencéről	100	SITIUNG Környezet- és Tv-i Tanácsadó Bt.	A tavalyi évben készített, csak papíron létező élőhelytérképek digitális feldolgozása.	saját költségvetés NBmR keret
11	Tapolcai-lápréteken végrehajtott élőhelyrekonstrukció vegetációtérképezés, védett fajok ponttérképezése	450	Doronicum Kft.	Élőhely javító intézkedések hatásának vizsgálata. Ez a tevékenység éveken át tartó folyamat része, mely során az eredeti célkitűzések módosulhatnak.	saját költségvetés NBmR keret
12	Vízi makroszkópikus gerinctelenek, Tapolcai medence kisvízfolyásai felmérése	300	INARI Bt. és BfNPI	Az érintett területeken a vizsgálandó taxonok felmérése megtörtént, a jelentés elkészült.	saját költségvetés NBmR keret
13	Halmonitorozás, Balaton-felvidéki patakokon	400	Dr. Keresztessy Katalin	Az érintett területeken a vizsgálandó taxonok felmérése megtörtént, a jelentés elkészült	saját költségvetés NBmR keret
14	Kétéltű-hüllő monitorozás, Tihanyban a Külsőtón és Bozsai-öbölben	300	Magyar Természet-tudományi Múzeum	Az érintett területeken a vizsgálandó taxonok felmérése megtörtént, a jelentés elkészült	saját költségvetés NBmR keret
15	Ritka és telepesen fészkelő madarak monitorozása a Tihanyi-félsziget 054. területén	300	BfNPI	Az érintett területeken a vizsgálandó taxonok felmérése megtörtént, a jelentés elkészült.	saját költségvetés NBmR keret
16	Gombamonitorozás, Somhegy erdőrezervátumban	120	Kaposvári Egyetem	Az érintett területeken a fajok felmérése megtörtént. A jelentés várható leadása: 2004. 01. 31.	saját költségvetés NBmR keret

17	Védet növényfajok monitorozása (16 faj)	360	BfNPI	A faj felmérése megtörtént, adatközlő lap és térkép készült.	saját költségvetés NBmR keret
	Kis-Balaton természetvédelmi monitorozás				
18	Ritka és telepesen fészkelő madarak Kis-Balaton II. ütem	400	MME Zalai Csoport	A vízszintemelés hatása a ritka és telepesen fészkelő madarak állományaira. A jelentés leadásra került.	NBmR + Kis-Balaton Monitorozás
19	Makrozoobenton vizsgálata Kis-Balaton II. ütem (szitakötő, kérész)	300	INARI Bt.	Az érintett taxonok vonatkozásában a zárójelentés írásos és digitális formában leadásra került.	NBmR + Kis-Balaton Monitorozás
20	Makrozoobenton vizsgálata Kis-Balaton II. ütem (pióca, rák, tegzes)	300	Juhász Péter	Az érintett taxonok vonatkozásában a zárójelentés írásos és digitális formában leadásra került.	NBmR + Kis-Balaton Monitorozás
21	Aktív denevérvédelemmel egybekötött denevérmonitoring	500	Fehér Holló Tv-i Egyesület	Az érintett taxonok vonatkozásában a zárójelentés írásos és digitális formában leadásra került.	NBmR + Kis-Balaton Monitorozás
22	Dipterak (csipőszúnyogok) a Kis-Balaton II. ütemén	200	Dr. Tóth Sándor	Az érintett taxonok vonatkozásában a zárójelentés írásos és digitális formában leadásra került.	NBmR + Kis-Balaton Monitorozás
23	Vegetációtérképezés terepi módszerekkel	1000	Vidéki Róbert	Az érintett területek vonatkozásában a felvételezések megtörténtek. A zárójelentés még nem kész, folyamatban.	NBmR + Kis-Balaton Monitorozás
24	Halfaunisztikai monitorozás a Kis-Balatonon	800	Nimfea Tv-i Egyesület	A felvételezés megtörtént. A zárójelentés még nem kész, folyamatban.	NBmR + Kis-Balaton Monitorozás
25	Talajcsapdával gyűjthető pókok a Kis-Balatonon	350	Vad Bt.	Az érintett területek vonatkozásában a felvételezések megtörténtek. A zárójelentés még nem kész, folyamatban.	NBmR + Kis-Balaton Monitorozás
26	Nádi énekesmadár közösségek vizsgálata Kis-Balaton II. ütemén	600	MME Zalai Csoport, MTTM	Az érintett taxonok vonatkozásában a felvételezések megtörténtek. A zárójelentés írásos és digitális formában leadásra került.	Fejezeti Előirányzat; NBmR + Kis-Balaton Monitorozás
27	Puhatestűek monitorozása	550	Dioryx Bt.	Az érintett taxonok felvételezések megtörténtek. A zárójelentés írásos és digitális formában leadásra került.	Fejezeti Előirányzat; K-Balaton Monitorozás
28	Invazív növényfajok felmérése a Kis-Balatonon	600	Sipos Katalin, Bérces Sándor	Az érintett taxonok vonatkozásában a felvételezések megtörténtek. A zárójelentés felterjesztésre került a TvH-ba.	Fejezeti Előirányzat; NBmR + Kis-Balaton Monitorozás

29	Élőbevonat vizsgálatok a Kis-Balaton II. ütemén spec. víztereken	600	DE TTK A.Ökológiai Tszk.	Az érintett taxonok vonatkozásában a felvételezések megtörténtek. A zárójelentés írásos és digitális formában leadásra került.	Fejezeti Előirányzat; NBmR + Kis-Balaton Monitorozás
30	Algológiai vizsgálatok a Kis-Balaton II. ütem speciális vízterein	800	VE Tanárképző Kar Biológiai Intézet	Az érintett taxonok vonatkozásában a felvételezések megtörténtek. A zárójelentés írásos és digitális formában leadásra került.	Fejezeti Előirányzat; NBmR + Kis-Balaton Monitorozás
31	Futóbogarak talajcsapdás vizsgálata a Kis-Balaton II. ütemén	700	Vad Bt.	Az érintett területek vonatkozásában a felvételezések nagyrészt megtörténtek. A zárójelentés még nem kész, folyamatban.	Fejezeti Előirányzat; NBmR + Kis-Balaton Monitorozás
32	Kisemlősök élve-fogó csapdázása tekintettel az északi pocokra	600	Oeconomus Bt.	Az érintett területek vonatkozásában a felvételezések nagyrészt megtörténtek. A zárójelentés még nem kész, folyamatban.	Fejezeti Előirányzat; NBmR + Kis-Balaton Monitorozás
	Saját monitorozó programok				
33	Kis-Balaton, Balaton szinkron	500	BfNPI	A Ramsari területek országosan koordinált felmérése folyamatos.	Saját erő
34	Telepesen fészkelő, illetve fokozottan védett madárfajok felmérése	500	BfNPI	A országosan koordinált felmérés folyamatos. Az írásos jelentés még nem készült el.	Átadott pénzeszköz + saját erő
35	Bütykös hattyú állományának felmérése	100	BfNPI	A Balaton és környékén problémát jelentő faj állományának nyomonkövetése	Saját erő
36	Harisállomány felmérése	100	BfNPI	A faj előfordulásának évenkénti rögzítését a tv-i örök megteszik.	Saját erő
37	Hódállomány felmérése	50	BfNPI	A faj előfordulásának évenkénti rögzítését a tv-i örök megteszik a WWF-el együttműködve.	Saját erő
38	"Zászlóshajó fajok" (pl. lisztes kankalin, mocsári kardvirág, stb.) monitorozása	100	BfNPI	A fajok előfordulásának évenkénti rögzítését a tv-i örök és szakfelügyelők megteszik.	Saját erő
39	Tihanyi Külső-tó monitorozása	500	BfNPI	Az elmúlt években kapott nagyobb hangsúlyt a terület természeti értékeinek folyamatos nyomon követése.	Saját erő + KAC

Főbb programok:

Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer: A biodiverzitás nemcsak a fajok sokféleségét, hanem a fajon belüli variabilitást és az élőlény-együttesek változatosságát is jelenti. A monitorozás rendszeres időközönként ismételt szabványos módszerekkel történő megfigyelést jelent. A biodiverzitás-monitorozás kiválasztott élőlények, életközösségek bizonyos sajátosságainak hosszú időn keresztül való nyomon követése. A természetes állapot megfigyelése viszonyítási alapot ad a természetestől eltérő viselkedések felismeréséhez, értelmezéséhez, és így lehetővé teszi a természetvédelmi beavatkozások megtervezését. A

monitorozás célja lehet valamilyen ismert vagy előrebecsült környezeti változás élővilágra gyakorolt várható hatásának vizsgálata is, mint pl. a talajvízszint süllyedése vagy a klímaváltozás.

Kis-Balaton természetvédelmi célú monitorozása: Az egykori láp és mocsár lecsapolásával átalakított élőhely-együttesnek ma az élővilág megőrzése mellett vízminőség-védelmi szerepe is van. A részben mesterségesen kialakított rendszer működését, hatását a természeti értékekre, magára az életközösség stabilitására csak egy jól működő monitoring rendszer tudja kontrollálni. Az ezt felölelő tevékenység a 16/2001. KöM-KöViM-EüM együttes rendelet alapján, az ott megadott feladatok végrehajtásával folyik. Előírt feladat többek között a védett és fokozottan védett növényfajok állományainak felmérése, ponttérképezése (cönológia); a kisémlősök élve-fogó csapdázása különös tekintettel az északi pocokra; algológiai vizsgálatok, a nádi, ill. nádton fészkelő énekesmadár-közösségek vizsgálata; a kétéltű- és hüllőfauna vizsgálata; a zooplankton (rákok, kerekesszék) felmérése; a puhatestűek monitorozása; stb.

Védett, veszélyeztetett természeti értékek állapotának nyomon követése: Az illetékességi terület élővilágának, életközösségeinek általános állapotát jelző elemek megfigyelése; az emberi tevékenység vagy környezeti tényező közvetlen vagy közvetett hatásának vizsgálata.

BfNPI által kezdeményezett monitoring programok: (itt nem részletezzük sem a saját kezdeményezésben indított, sem a kisebb programokat, azokat csak a táblázatos részben szerepeltetjük).

4. Kezelési tevékenység

4.1. Kezelési tervek

A védett vagy védelemre tervezett terület neve	A tervezési terület nagysága (ha)	Megalapozó dokumentáció (+,-)	Részletes természetvédelmi kezelési terv (+,-)	"C" fejezet, jogszabály melléklete (+,-)
BfNP II. ütem (tervezett)	7.062	+	+	+
BfNP Káli-medence	9.110	+	+	+
BfNP Pécselyi-medence	7.592	+	+	+
Mura-menti TK (tervezett)	1.956	+	+	+
Kerka-menti TK (tervezett)	6.325	+	+	+
Attyai-láprét TT	15	+	+	+
Bakonygyepesi zergebogláros TT	24	+	+	+
Balatonkenesei tátorjános TT	2	+	+	+
Uzsai csarabos TT	116	+	+	+
Hévízi-tó TT bővítése (tervezett)	10	+	+	+
Nyirádi Sár-álló TT (tervezett)	360	+	+	-

A megjelölt 30/2001. KöM rendelet szabályozza a tervek készítését, a tartalmi és formai követelményeket. Folyamatosan készülnek Igazgatóságunkon a kezelési tervek megalapozó dokumentációk, és a természetvédelmi kezelési tervek. A táblázatban azok az egységek vannak felsorolva, ahol valamilyen készültségi fokot a 2003. évben elértünk.

Igazgatóságunk jelentős volumenű fenntartási és rekonstrukciós munkatervet állított össze az elmúlt években a védett természeti területekre vonatkozóan. Ezeknek a munkáknak a megalapozását is szolgálják a már elkészült, és folyamatosan készülő természetvédelmi kezelési tervek.

4.2. Élőhely fenntartás

No.	A terület megnevezése	Érintett terület nagysága (ha)	Élőhely típusa (Á-NÉR kód v. leírás)	Fenntartás célja - fő beavatkozások/kezelések*
1	BfNP Pécselyi-m. (Nagy-rét, Diósi-rét, Kövesi-rét, Bab-völgy)	90	franciaperjés domb- és hegyvidéki rétek (E1)	Fajgazdag kaszálók megőrzése. / Kaszálás.
2	BfNP Pécselyi-m. (Nyáló-hegy)	10	természetközeli mezsgyék, rézsűk	Legelők fenntartása. / Legeltetés.
3	BfNP Pécselyi-m. (Körtvélyes)	20	vetett rétek és legelők (T5)	Vetett gyepterületek természetességének javítása. / Kaszálás, sarjülegeltetés.
4	BfNP Tihanyi-félsziget gyepterületei	130	franciaperjés kaszálórétek, lejtősztyepek, cserjésedő lejtősztyepek	Gyepterületek arányának megtartása, állapotuk fenntartása. / Kaszálás, legeltetés juhokkal és szürke marhával. Cserjésedő részek./ Gépi szárzúzás. Invazív fajok. / Cserjeirtás.
5	BfNP Csupaki Kerekedi-öböl	20	felhagyott szőlő helyén kialakult degradált kaszáló	A terület állapotának megőrzése. / Kétszeri tisztító kaszálás.
6	BfNP Salföldi Kötenger	8	mészkerülő, száraz hegyi rét	Tájidegen fajok visszaszorítása. / Birkával történő legeltetés, és évente egy alkalommal cserjeirtás.
7	BfNP Papsapka-kövek	6	mészkerülő, száraz hegyi rét	Tájidegen fajok visszaszorítása. / Évente egy alkalommal cserjeirtás.
8	BfNP Szigliget Felső-kongó	480	kiszáradó láprét	Tájidegen fajok visszaszorítása./ Évi két alkalommal történő kaszálás
9	BfNP Szigliget Nagyrét	70	kiszáradó láprét	Tájidegen fajok visszaszorítása. / Évi két alkalommal történő kaszálás.
10	BfNP Sásdi-rét	70	üde láprét, kiszáradó láprét, sztyepprét	Fajgazdagság, biodiverzitás megőrzése./ Legeltetés, kaszálás, szárzúzás.
11	BfNP Kornyi-tó környéki gyepek	350	sziklagyep, sztyepprét	Fajgazdagság, biodiverzitás megőrzése./ Legeltetés, kis felületen kaszálás, szárzúzás.
12	BfNP Szentbékállai Kötenger	9	szilikát sziklagyep	Geológiai formációk bemutatthatóságának biztosítása. / Mechanikai bozótirtás.
13	BfNP Kővágóórsi Kötenger	7	szilikát sziklagyep	Geológiai formációk bemutatthatóságának biztosítása. / Mechanikai bozótirtás, legeltetés.
14	BfNP Salföldi Kötenger	4	szilikát sziklagyep	Geológiai formációk bemutatthatóságának biztosítása. / Mechanikai bozótirtás, legeltetés.
15	BfNP Fekete-hegyi gyepek	100	kaszálók, mezofil rétek (D34, E1, E2)	Cserjésedés megakadályozása, szukcesszió visszaszorítása. / Időszakos legeltetése.

16	BfNP Balatonhenye Magyal hegy	100	sziklagyepek, legelőerdők	Cserjésedés megakadályozása, szukcesszió visszaszorítása. / Kíméletes legeltetés.
17	BfNP Kővágóörs Szegszénai rét	46	kaszáló (D34)	Állapotfenntartás. / Szakaszos legeltetés.
18	BfNP Kékkút alatti gyepek	18	kaszáló	Kaszálórétek fenntartása. / Kaszálás.
19	BfNP Tüskési-tó	12	nádas, mocsár	Élőhely-fenntartás. / Nádaratás.
20	BfNP Kis-Balaton Zalacomár	7	erdő	Erdősítés kezelése. / Tisztító kaszálás, villanypásztoros kerítés.
21	Mura-menti tervezett TK Letenye	4	Puhafás ligeterdő	Erdőfelújítás. / Pótlás, ápolás kétszer.
22	Attyai láprét TT	15	kiszáradó láprét	A terület állapotának megőrzése érdekében évente tisztító kaszálás, szárazzás.
23	Tapolcafői zergebogláros TT	15	kiszáradó láprét	a terület állapotának megőrzése, ennek érdekében évente tisztító kaszálás, szárazzás

Igazgatóságunk a saját kezelésben lévő területei esetében három alapvető kezelési módozatot alkalmaz:

- a.) **Saját művelés**, illetőleg a **művelés felhagyása**, amelyet a területek fenntartása és megőrzése szempontjából legkedvezőbbnek tartunk.
- b.) Az Igazgatóság szakmai felügyelete alatt **idegen vállalkozóval** történik a kezelés az Igazgatóság megrendelésére és költségére.
- c.) **Bérbeadás** – szakmai felügyelet és ellenőrzés mellett – azokon a területeken, ahol a meglévő kapacitások, illetőleg a helyi adottságok azt indokolják. Az Igazgatóság eddigi elve az volt, hogy bérleti lehetőséget annak biztosít, aki megfelelő eszközökkel rendelkezik, helyben lakik, vállalkozását élethivatásszerűen végzi. A megállapodásnak a terület helyes használatára a szükséges korlátozásokat tartalmaznia kell, és hatálya nem lehet hosszabb, mint a megengedhetőség maximuma 10 év.

A *gyepterületek* természetvédelmi kezelését általában kaszálással, kisebb részben legeltetéssel látja el Igazgatóságunk. A legérzékenyebb és természetközeli állapotú vizes élőhelyek estében a legjobb kezelés, a művelés teljes hiánya. A Balaton-felvidéken, a BfNPI az egyik legnagyobb állatállománnyal rendelkező gazdálkodó és szinte egyetlen olyan szervezet, amely a gyepterületek természetközeli kezelését vállalja. Fontos feladat az állatlétszám további növelése a legelőterületek állattartó-képességének határáig. Kiemelt jelentőséget kap az összhang a gyepterületek időszakos vízborításának kialakítása érdekében végzett élőhely-rekonstrukció és terület használata között. Ilyen nagy horderejű rekonstrukció indul 2004. évben a Tapolcai-medencében a Kongó-puszták vízellátásának érdekében.

Fontos program minden évben a területen nagyon nagy számban előforduló földtani-geológiai természeti értékek védelme, és állapotuk helyreállítása.

A gyepterületekkel határos *szántókat* Igazgatóságunk területén nem mindig művelik megfelelő módon. A 2002. esztendőben elkezdődött és a 2003. évben is folytatódott a BfNPI vagyongazdálkodásában lévő szántóterületek gyepesítése, melyet 2004. évben sem hagyunk abba. A tájhasználat így kíméletesebb módon történhet, a kaszálóterületek aránya növekedik, az állatállományunk ellátása is biztonságosabbá válik.

A Balaton-felvidéken jelentős erdőterületek találhatók. Az Igazgatóság kezelésében is van, *erdő* művelési ágba tartozó ingatlan. Terveink között szerepel néhány gazdasági szempontból nem jelentős, de nagy természeti értékkel bíró erdőrészlet más gazdálkodótól és más kijelölt állami kezelőtől (Vízügy, Erdészet) való átvétele. E tekintetben 2003. év őszén mintegy 1000

ha esetében előzetes megegyezés is született a Bakonyerdő Rt. – mint átadó – és a BfNPI – mint átvevő – között a vagyonkezelői jog átadás-átvételéről. Sajnálatos módon – az ismert körülmények miatt – ennek gyakorlati megvalósulása csak a 2004. évben várható.

A természetvédelem szempontjainak jobban megfelelő – korábban gazdálkodói oldalon alig alkalmazott – megoldásokat kell a folyamatosan készített erdőtervekben megjeleníteni (magról történő természetes erdőfelújítás, megemelt vágásérettségi kor, őshonos fafajok alkalmazása, stb). Sok korábbról örökölt probléma megoldása vár Igazgatóságunk szakembereire, pl.: a tájidegen fafajokkal történő telepítések után a kezelésünkbe kerülő erdők további kezelése. Ezek területe közel 2.000 ha, melyek túlnyomó többsége egykori szövetkezeti kezelésben volt. Nagy nehézséget okoz a szétszórtságuk, mivel erdeink 47 községhatárban helyezkednek el. A különböző és változatos termőhelyeken lévő erdők fafajösszetétele is igen eltérő képet mutat. A bükköstől a csereszömörccs karsztbokorerdőkig erre a vidékre jellemző erdőtársulások szinte mindegyike előfordul. Legjellemzőbbek a cseres-tölgyesek, de lápvidéken égeresek, fűzesek, néhol telepített akácok, fekete és erdei fenyvesek, másodlagosan létrejött mezei juharosok, virágos kőrisesek, iszaptárolókra ültetett fűzesek, ártéri erdők egyaránt megtalálhatók. Az úgynevezett egyéb keménylombos állományok aránya viszonylag magas. Az állományok jelentős része a termőhelyi viszonyok miatt gyenge fatermő képességű, és záródásuk is alacsony. Erdőgazdálkodásról a szó szoros értelmében nem is lehetne beszélni. Tevékenységünk elsősorban a megörökölt folyamatos erdősítések ápolására, a nevelő vágásokra és esetlegesen egészségügyi termelésekre korlátozódik. Az állománynevelés során az erdők természetszerűségén próbálunk javítani, idősebb állományokban rezervátum szemléletű kezelés folyik. Több erdőrészletben a korábbi gazdálkodó által megindított véghasználatot is leállítottuk, abban bízva, hogy az állományok visszazáródnak. Sok esetben, elsősorban a felújításokban nálunk is jelentkezik az országos probléma, a természetes vadeltartó képességet messze meghaladó vadállomány kártétele, elsősorban rágás és hántás formájában.

További veszélyt jelent a rendkívül agresszíven terjedő bálványfa, mely elsősorban a településekhez közeli száraz termőhelyeken szinte ellehetetleníti a természetes felújítást. Ellene mechanikai úton védekezni kilátástalan küzdelem!

Az erdőtelepítések esetében a gazdaságosság elsődlegessége miatt szinte kivétel nélkül a magángazdálkodók az akácot részesítik előnyben. Csak a védett területeken van lehetőségünk a telepítések megakadályozására. A Balaton kiemelt üdülőkörzetében nem támogatjuk az akáccal történő erdőtelepítéseket. Ebben sajnos nem kapunk egységes támogatottságot a három erdészeti szolgálat igazgatóságától.

4.3. Élőhely rehabilitáció

No.	A terület megnevezése	Érintett terület nagysága (ha)	Élőhely típusa (Á-NÉR kód v. leírás)	A rehabilitáció célja - fő beavatkozások/kezelések*
1	BfNP Pécselyi-m. (Jábod)	12	E1, D2, D3, P2	Gyepterületek fenntartása, vízvisszatartás. / Cserjeirtás, szárazzás, csatornagátolás
2	BfNP Pécselyi-m. (Diósi-rét)	10	E1, D1, D2, P2	Gyepterületek fenntartása, vízvisszatartás. / Cserjeirtás, szárazzás, csatornagátolás, kaszálás.
3	BfNP Pécselyi-m. (Klárpuszta)	3	P2, P4	Hagyásfás legelő visszaállítása. / Cserjeirtás, szárazzás, legeltetés.
4	BfNP Pécselyi-m. (Körtvélyes)	5	E1, O8, P2	Gyepterület visszaállítása. / Cserjeirtás, szárazzás.

5	BfNP Pécselyi-m. (Dörgicse-Kövesirtás)	10	H4, O7, P2	Gyepterület visszaállítása. / Cserjeirtás, szárazzás, legeltetés majdani fáslegelő kialakítása.
6	BfNP Pécselyi-m. (Dörgicse Kő-hegy)	5	H3, H4, P2, P4	Gyepterület és karmező fenntartása. / Cserjeirtás.
7	BfNP Káli-m. (Sásdi-rét)	70	kiszáradó láprét, mocsárrét	Talajvíz visszatartása, a talajvízszint figyelemmel kísérése. / Gátrendszer javítása, figyelő kutak építése, árkokba vízmérő műtárgyak elhelyezése.
8	BfNP Káli-m. (Salföld, Sásdi-rét)	97	felhagyott szántó	Gyenge minőségű, nem használt szántók természetközeli állapotának visszaállítása./ Gyep visszaállítása, tisztítókaszálás.
9	BfNP Kis-Balaton	91	Felhagyott szántó	Gyenge minőségű, nem használt szántók természetközeli állapotának visszaállítása./ Gyep visszaállítása, tisztítókaszálás.
10	Magas-Bakony TK Vörös János-séd	15	láprét	Vizes élőhely helyreállítása. / Gátépítéssel vízvisszatartás.
11	Mura-menti tervezett TK (Letenye)	2	puhafás ligeterdő	Tájidegen fafaj cseréje (akác sarjleverés).

A központi költségvetési támogatásból, pályázatokból illetve saját erő felhasználásával Igazgatóságunk évek óta folytatja az élőhely-rehabilitációs és élőhely-fenntartási tevékenységét. Szakmai felügyeletet az Igazgatóság szakfelügyelői biztosítanak. Fő feladatunknak tekintjük a vizes élőhelyek rekonstrukcióját érintő munkák elméleti megalapozását és gyakorlati végrehajtását. A vizes élőhelyek (területek) jelentőségét biológiai termelő képességük (ilyen értelemben a legtermékenyebb területek közé tartoznak), a biológiai sokféleség bölcsőiként betöltött szerepük adja. A Balaton-felvidéki Nemzeti Park területén, valamint Igazgatóságunk illetékességi területén már nem található olyan vizes élőhely, melyet ne befolyásolt volna emberi beavatkozás. E beavatkozások ellensúlyozására vizes élőhely rekonstrukciós munkák végrehajtása vált szükségessé.

Az utóbbi években, a saját területeink, illetve állatállományunk növekedésével a gyepterületek helyreállítása is előtérbe került. Külön kell vizsgálni azonban a kezelés, hasznosítás módját, idejét a takarmány előállítás céljából visszaállított, illetve a botanikai értékek megőrzése céljából kezelt, tisztított gyepeken.

Kiemelt feladat a természetes életközösségekre veszélyt jelentő, hazánkban nem őshonos növény és állatfajok visszaszorítása. Ennek kapcsán a 2003. évben is végrehajtottunk fontos feladatokat, amelyről adatokat a fenti táblázatban látunk.

4.4. Fajvédelem

No.	A faj magyar és tudományos neve	Fajvédelmi terv (+,-)	Védettség foka (védett-V, fokozottan védett-FV)	A tevékenység és az eredmények rövid ismertetése
1	méhbangó (<i>Ophris apifera</i>)	-	FV	Feketefenyő (<i>Pinus nigra</i>) visszaszorítása a faj élőhelyén.
2	lisztes kankalin (<i>Primula farinosa</i>)	+	FV	Magállomány kialakítása a Pécselyi szaporítókertben.

3	lisztes kanakalin (<i>Primula farinosa</i>)	+	FV	Monitorozás a fajra és az élőhelyre (egyedszám, talavízszint, csapadékmérés). Magszedés, magszórás. Élőhely-rekonstrukciós (talajvízszint visszatartás), fenntartási (kaszálás).
4	nagy aggófű (<i>Senecio umbrosus</i>)	-	V	Magállomány kialakítása a Pécselyi szaporítókertben.
5	zergeboglár (<i>Trollius europaeus</i>)	-	V	Magállomány kialakítása a Pécselyi szaporítókertben.
6	lápi nyúlfarkfű (<i>Sesleria caerulea</i>)	-	V	Magállomány kialakítása a Pécselyi szaporítókertben.
7	vidrafű (<i>Menyanthes trifoliata</i>)	-	V	Magállomány kialakítása a Pécselyi szaporítókertben.
8	fehértájvirág (<i>Parnassia palustris</i>)	+	V	Magállomány kialakítása a Pécselyi szaporítókertben.
9	fehértájvirág (<i>Parnassia palustris</i>)	+	V	Monitorozás a fajra és az élőhelyre (egyedszám, talavízszint, csapadékmérés). Élőhely-rekonstrukciós (talajvízszint visszatartás), fenntartási (kaszálás, biomassza eltávolítása) munkák.
10	korcs nőszirm (<i>Iris spuria</i>)	-	V	Magállomány kialakítása a Pécselyi szaporítókertben.
11	tátorján (<i>Crambe tataria</i>)	-	FV	Magszórás a védett területen termő egyedekről. Maggyűjtés távolabbi állományokból, magvetés ebből az anyagból a védett területekre. Cserjeirtás, kaszálás a védett területeken.
12	ciklámen (<i>Cyclamen purpurascens</i>), farkasboroszlán (<i>Daphne mezereum</i>), zalai bükköny (<i>Vicia oroboides</i>)	-	V	Erdészeti feltáróút nyomvonalán növények áttelepítés.
13	adriai sallangvirág (<i>Himantoglossum adriaticum</i>)	-	FV	A Keszthelyi-hegység útpadkáin növekvő kaszálás elleni védelme jelzőzászlók kihelyezésével.
14	magyar boglárka (<i>Jolana iolas</i>)	-	V	Tápnövény (<i>Colutea arborescens</i>) feltérképezése. Az idei évben egy új élőhelyen megkerült. Új adatok felhasználása és beépítése a kezelési tervbe.
15	farkasalma lepke (<i>Zerynthia polyxena</i>)	-	V	Tápnövény (<i>Aristolochia clematitis</i>) feltérképezése, majd célzott kutatás a potenciális élőhelyeken. Veszélyeztetett élőhelyen (pl. Dörgicse Becce-hegy) a terület tulajdonosával egyeztetünk.
16	vérű boglárka (<i>Maculinea teleius</i>)	-	V	Tápnövény (<i>Sanguisorba officinalis</i>) feltérképezése. Az idei évben 4 új élőhelyen került meg a Pécselyi örkerület területén. Új adatok felhasználása és beépítése a kezelési tervbe.
17	zanótbogárka (<i>Maculinea nausithaus</i>)	-	V	Tápnövény (<i>Sanguisorba officinalis</i>) feltérképezése. Az idei évben 1 új élőhelyen került meg a Pécselyi örkerület területén.
18	fészeképítő hanygabolyok (<i>Formica rufa</i>)	-	V	Bolyvédő rácsok (5 db), ismertető táblák kihelyezése a Magas-Bakony TK-ban.
19	barna varangy (<i>Bufo bufo</i>)	-	V	Békaterelő fólia kihelyezése forgalmas útszakaszon (Lendvadedesi tó).

20	gyöngybagoly (<i>Tyto alba</i>)	+	FV	Költőláda (1 db) kihelyezése a Balázs-hegyen (Pécselyi-m.) lévő templomromra.
21	vörösvércse (<i>Falco tinnunculus</i>)	-	V	Költőládák legyártása, kihelyezése ill. kihelyeztetése (16 db) a Veszprémi-fennsíkron.
22	haris (<i>Crex crex</i>)	+	FV	Harisvédő kaszálás a Tapolcai-medencében és a Kis-Balatonon. Fészkelő területek vízellátásának lehetőség szerinti biztosítása.
23	partifecske (<i>Riparia riparia</i>)	-	V	Működő bánya költés által érintett falainak költés alatti védelme a Káli-medencében.
24	partifecske (<i>Riparia riparia</i>)	-	V	Fészkelésre alkalmas fal létrehozása a Kis-Balatonon.
25	gyurgyalag (<i>Merops apiaster</i>)	+	FV	Fészkelésre alkalmas fal létrehozása a Kis-Balatonon. Telepek dróthálóval történő védelme a ragadozók ellen.
26	füleskuvik (<i>Otus scops</i>)	-	V	Költőládák kihelyezése a Pécselyi-medencében (3 db).
27	fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>)	+	FV	Fészektartó állvány és műfészek kihelyezés (5 db).
28	fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>)	+	FV	Védőzóna kijelölés, műfészek kihelyezés Zala megyében.
29	rétisas (<i>Haliaetus albicilla</i>)	+	FV	Fészkelőhelyek felmérése, védőzóna kijelölés Zala megyében
30	denevérvédelem	-	V	Odúk kihelyezése a Gerence-völgyében.
31	barlangi denevérek védelme	-	V, FV	Megtörtént a fokozottan védett Csodabogyós-barlang és a kislódi bányavárat meggyengült, korábban több ízben feltört denevérbárát lejárati ajtajának cseréje.
32	ürge (<i>Spermophilus citellus</i>)	-	V	A kápolnapusztai legelőre és a tihanyi Belső-tó mellé 410 pld áttelepítése történt a szentkirályszabadjai repülőtérről.

A veszélyeztetett fajok védelme rendkívül összetett probléma, a szakmai elvárások mellett általában társadalmi és gazdasági érdekeket is közös nevezőre kell hozni. A 2003. évben is számos sikeres programja volt az Igazgatóságnak, ahogy ez a fenti táblázatos összefoglalóból is kiderül.

4.5. Saját állatállomány

Faj	Fajta	Egyedszám	2003. évi állomány-növekedés (egyed)
Szarvasmarha	Szürkemarha		
	Tenyészbika	3	0
	Tehén	50	14
	Növendék	74	6
	Összesen:	127	20
Bivaly		207	32
Juh	Racka juh		
	Tenyészkos	8	3
	Anyajuh	210	-11
	Növendék	53	-44
	Összesen:	271	-52

Ló	Kisbéri félvér	3	0
Sertés	Mangalica	1	0
Egyéb	Komondor	2	0
	Szamár	1	0

Tihany

Szürkemarha: A Belső tó partján a BfNPI kezelésében lévő, bekerített területen területkezelési és bemutatási céllal került elhelyezésre 5 db tehén és a legszebb tenyészbikánk 2002. évben. A lehatárolt terület elegendőnek bizonyult ennyi állat számára, de a létszám növelésére itt már nincs mód. A télen született borjak választás után átkerültek Salföldre, ahonnan a hímivarúak, a többi bikaborjával együtt értékesítésre kerültek. Az üszőborjak a két hetes karanténidőszak után kerülnek az üszögulyába. A tavaly kialakított válogató-folyósóval és nyakszorítóval az állatok megfelelő kezelése és a valós törzskönyvezési munka lehetővé vált.

Rackajuh: Tihanyban a Kutatóháznál az BfNPI tenyészkos állománya található. A 2003-as fedeztetési idény előtt beszereztünk a Hortobágyi NPI-től két fekete és egy fehér tenyészkost. A frissítésre szükség volt, mert a régi kosok közül egynek nem volt megfelelő minősítése. Az új kosok jó vérvonalból származnak és természetesen „A” törzskönyvi besorolásúak. A kosok az év nagy részét itt töltik és csak a termékenyítő kosok (4 db) kerülnek át a Káli-medencébe október közepétől december végéig. 2003. évben született bárányok közül két ígéretes kosbárányt hagyunk meg felnevelés céljára. Tavasszal minősítés után a többi feleslegessé vált tenyészkossal együtt értékesítésre kerülhetnek. Jelenleg 10 db kos él Tihanyban. Tervezzük a karám kibővítését és természetesen kiegészítő takarmányról is gondoskodunk.

Káli-medence (Salföldi Major, Kornyi-tavi telep)

Bivaly: A bivalyok a major belső területén, a látogatóktól elválasztó fakarám mögötti legelőn vannak egész évben. Vegetációs időben a fűvet legelik, ősszel-télen kiegészítő takarmányt, szénát, szemes takarmányt, sőt kapnak. Az állatok szabadok, nincsen napi mozgatásuk; természetes táplálkozó, pihenő ritmusaik szerint élnek. Itatásuk a természetes forrásból származó dagonyából, de ez év nagy részében a nyári csapadékhiány miatt emberi segédlettel lett megoldva. A 2002. év végén 13 bivaly volt a salzföldi Majorban (1 bika, 4 tehén, 8 növendék), de 2003. évben a tenyészállományt a 2 üszővel együtt átszállítottuk a Kápolnapusztai Bivalyrezervátumba, helyettük fiatal hímivarú állatokat hoztunk. 2003 októberében 5 db növendék bika van a majorban, kizárólag bemutatási céllal

Szürkemarha: Ez az állatállomány változott a legdinamikusabban. 2003. októberében 2 tenyészbika, 45 tehén, 74 növendék a NP szürkemarha állománya a Káli-medencében. Telelésük a salzföldi Major mellett levő területen történik. Takarmánykimélés céljából március 12-től kihajtották a szürkemarhákat a BfNPI kezelésében lévő területekre legelni.

Rackajuh: 2003. október végén az állomány nagysága 241 egyed, ebből Salföldön 40, a Kornyi-tó mellett 201 található. Megoszlásuk: fehér racka 80 db, fekete racka 161 db. Koreloszlás: 161 db 8 tenyészkos, 180 anya, 53 növendék és bárány. A rackajuhokat két helyszínen, a salzföldi Majorban, illetve a Kornyi-tó melletti hodályban tartjuk.

Mangalica: Egy állat van, ami bemutatási célt szolgál a salzföldi Majorban.

Komondor: 1 kan és 1 szuka bemutatási és tenyésztési céllal.

Ló (kisbéri félvér): Az elmúlt időszakban egyedszám változás nem volt. Mindegyik ló belovagolva, egyik kocsizásra is betanítva.

Számár: Egyedszám változás nincs, pedig több alkalommal, több számarcsódórral történt fedeztetési kísérlet.

Bivalyrezervátum, Kápolnapusztá

A bivalyállomány 2002. év végén 162 db volt. Ebből 1 db tenyészbika, 71 db tehén és 90 db növendék állat. A növekvő tehénállomány miatt és a rokonsági fok emelkedését megelőzendő szükségessé vált egy új tenyészbika behozatala a tenyészetbe. A salgföldi bika áttelepítése megoldotta a problémát. Jelenleg az állomány a két bikára ráosztva, két gulyában legel. A régi bika nőivarú utódai az új bikához kerültek, ezzel elkerülhető a rokontenyésztettség kialakulása. 2003. év végén az állomány 2 tenyészbikából, 76 tehénből és 124 növendékből állt. A növendékek magas számából látható, hogy a tehénlétszám jelentős emelkedése várható a 2004-es ellési időszakban. Az állatok megfelelő kezelése részben megoldott. 2002. év őszén a törvény által előírt állatjelölés kb. 20%-os volt az állománynál, ez természetesen a törzskönyvezési munkát is lehetetlenné tette. Ezért 2003-ban a megszokott kezelések mellett többször át kellett nézni az állományt. A hiányzó jelöléseket pótolni kellett és az amúgy is kis számú jelölt állatok jelölését fel kellett újítani. A jelöltség mára megfelelő, csak a borjak jelölése nehézkes. A nagy szárazság miatt a bivalyok dagonyája többnyire csak iszaptenger volt, ezért többször kellett pótolni a vizet.

A bikaborjak eladása mindig problémát jelentett. 2003. évben sikerült egy potenciális vevőt találni az állatokra. Ígéreteik szerint folyamatos felvevőpiacot biztosítanak. A 2003-ban eladott 24 db bivalyból 13-at ők vettek át. A 64 db született borjú közül 36 db volt üszőborjú. Elhullás 2003-ban a 7 db volt.

4.6. Vadászterületek

No.	Vadászterület megnevezése (ahol az igazgatóság a vadászatra jogosult)	Kiterjedése (bruttó ha)
1	Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság Tihanyi VE (19-304000-4-3-0 kódszámú vadászterület)	3.147
2	Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság Badacsony és környéke VE (19-303900-4-3-0 kódszámú vadászterület)	7.358
3	Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság Kis-Balaton VE (20-202800-4-3-0 kódszámú vadászterület)	12.308

A Tihany Vadgazdálkodási Egységében 2 fő természetvédelmi őr látja el a hivatásos vadászati teendőket. Az éves kilövések elsődleges célja a vaddisznó, és gímszarvas kiszorítása volt a területről a 2003. évben is. A vaddisznó állománya – okozott túráskára ellenére – lényegesen csökkent. 50 nagyvad esett Tihanyban.

A Badacsony és környéke Vadgazdálkodási Egységében 3 fő természetvédelmi őr látja el a hivatásos vadászati teendőket. A terület vadgazdálkodási adottságait tekintve hasonló Tihanyhoz, a 2003. éves nagyvad kilövés 35 volt.

A Kis-Balaton Vadgazdálkodási Egységében a Nyugat-dunántúli Vízügyi Igazgatósággal együtt gyakoroljuk a vadászati jogot. 3 természetvédelmi őr és 2 vízügyi dolgozó lát el hivatásos vadászati teendőket. A 2003. évi teríték 380 nagyvad volt. Csökkentek, bár így is jelentősek erdőgazdasági káraink, míg a mezőgazdasági károk mértéke a tavalyi esztendőhöz képest lényegesen kisebb.

A területekre egyaránt jellemző a 2001, a 2002. és a 2003. években az éves kilövések folyamatos emelkedése, a 2000. évinek több mint a duplája jelenleg.

4.7. Halászati vízterek

No.	A halászati víztér megnevezése (ahol az igazgatóságé a halászati jog)	Kiterjedése (ha)
	0	0

Igazgatóságunk nem rendelkezik halászati joggal. A 2003. évben megkezdődött az eljárás Letenye térségében két holtágon (Bonya, Murcsák) a halászati jog megszerzésére, emellett jeleztük a Zala megyei Halászati Felügyelet felé, hogy szeretnénk pályázni további Nemzeti Park kezelésű állami vízterek esetében is. Ez ügyben természetvédelmi szakhatósági tevékenységünket a Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság vette át.

Védett vízterek

No.	Országos jelentőségű védett vízterek*	Kiterjedése (ha)	Kezelési terv (+/-)
1	Arborétumi-tó (Zirci Arborétum Természetvédelmi Terület)	1	+
2	Balaton (Bozsai-ö. nélkül, Nemzeti Park része)	33	-
3	Balaton, Bozsai-öböl (fokozottan védett, BfNP Tihanyi Tájegység)	50	+
4	Balatonhenyei-tó (BfNP Káli-medence Tájegység)	4	+
5	Barkás-tó (BfNP Káli-medence Tájegység)	1	+
6	Belső-tó (BfNP Tihanyi-félsziget Tájegység)	40	+
7	Bika-tó (BfNP Káli-medence Tájegység)	1	+
8	Bonta-tó (BfNP Káli-medence Tájegység)	1	+
9	Cserkás-tó (BfNP Káli-medence Tájegység)	1	+
10	Hévízi-tó (Természetvédelmi Terület)	18	+
11	Káломis-tó (BfNP Káli-medence Tájegység)	3	+
12	Kettős-tó (BfNP Káli-medence Tájegység)	2	+
13	Kis-Balaton I. tározó (BfNP Kis-Balaton Tájegység)	2.014	-
14	Kis-Balaton II. tározó (BfNP Kis-Balaton Tájegység)	5.197	-
15	Kisörspuszta (BfNP Káli-medence Tájegység)	51	+
16	Kornyó-tó (BfNP Káli-medence Tájegység)	20	+
17	Külső-tó (BfNP Tihanyi-félsziget Tájegység)	64	+
18	Monostori-tó (BfNP Káli-medence Tájegység)	3	+
19	Nádas-tó (BfNP Tapolcai-medence Tájegység)	6	-
20	Sárosfői Halastavak (Természetvédelmi Terület)	40	-
21	Tüskés-tó (BfNP Káli-medence Tájegység)	4	+
22	lápok (Veszprém és Zala megye területén)	116	-
Összesen:		7.770	

A táblázatban azon láp listán szereplő területeken elhelyezkedő tavakat tüntettük fel, melyeknél a földhivatali nyilvántartásban a tó kifejezés szerepel. A helyrajzi számok területét egyesítve adtuk meg. A láp területeken a tavak a tőzeg kitermelése következtében alakultak

ki. Ilyen tavak viszonylag jelentős területen találhatóak Zala megyében a Szévíz-patak és a Principális-csatorna mentén, valamint Veszprém megyében Mezőlak mellett. A pontos adatok végett későbbi feladat felmérni a ténylegesen tavat alkotó vízterek területét.

A védelemre tervezett Mura- és Kerka-menti Tájvédelmi Körzetek területén számos kis kiterjedésű holtág található. Mivel a terület jelenleg még nem védett, a táblázatba szintén nem került be.

A Balaton helyzete sajátos, mivel időszakos Ramsari Terület a téli időszakban, október 15. és április 15. között. A tó területéből országos védettnek a Balaton-felvidéki Nemzeti Park helyrajzi számaait tüntettük fel.

Védett halastavak

No.	Országos jelentőségű védett halastavak	Kiterjedése (ha)	Kezelési terv (+/-)
1	Sárosfői Halastavak (Természetvédelmi Terület)	40	-
Összesen:		40	

A Devecser és Nyirád közötti Meggyes-erdő déli részén lévő halastavak főleg madártani értékeik (pl. rétisas, fekete gólya) miatt kiemelkedőek, de elegyes tölgyeseink jellemző védett növényfajai is megtalálhatók itt. A Bakonyerdő Rt. az üzemeltető. Sajnos az utóbbi év(ek) száraz időjárása miatt a tórendszer 7 egységéből I. és II. számú tó kiszáradt.

5. Jogi tevékenység

5.1. Hatósági eljárások

	Ügyek száma	Másodfokon			Közigazgatási per	
		helyben hagyva	új eljárás	megváltoztatva	helyben hagyva	új eljárás
Hatósági	817	45	3	0	0	0
Szakhatósági	5312	*	*	*	**	**
Egyéb (hatósági bizonyítvány, stb.)	5198					
Összesen	11327	45	3	0	0	0

* A másodfokú eljárások esetében nem rendelkezünk pontos információkkal az Igazgatóságunkat is érintő eljárásokról, így ez az adat nem ismert.

**A közigazgatási perrel érintett hatóságok nem tájékoztatják Igazgatóságunkat, így ez az adat nem ismert.

A BfNPI hatósági tevékenysége jogszabályokkal szinte teljes mértékben szabályozott, alapvetően a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény alapján végzi, feladat- és hatásköréről keretszerűen a 211/1997. (XI.26.) Korm. rendelet rendelkezik, konkrét szakhatósági feladatköröket több jogszabály is telepít az igazgatóságra. (Halászati, vadászati, környezetvédelmi, erdészeti, építészeti, hírközlési, bányászati, stb.)

Feladatunk a hatósági határozatok és a szakhatósági állásfoglalások elkészítése, a szabálysértési eljárások lefolytatása, a természetkárosítások esetén természetvédelmi bírság kiszabására irányuló eljárások kezdeményezése és nyilatkozatok kiadása a védett természeti területekre vonatkozó - a Magyar Államot illető - elővásárlási jog gyakorlásáról.

Igazgatóságunk hatósági tevékenysége a tájvédelmi szakhatósági hatáskörbe tartozó engedélyezési eljárásokról szóló 166/1999. (XI. 19.) Kormányrendelet, valamint a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Tervének elfogadásáról és a Balatoni Területrendezési Szabályzat megállapításáról szóló 2000. évi CXII. törvény értelmében rendkívül széleskörű lett, mely törvényekkel kapcsolatos ügyek jelentős száma hatalmas leterheltséget okoz a szakfelügyelői állomány részére.

A beérkező, és évről-évre növekvő számú ügyirat megfelelő kezelése és feldolgozása szükségessé teszi a jelenlegi iktatási rendszer lecserélését egy, a jelenlegi elvárásoknak megfelelő elektronikus iktatási rendszerre. Az elmúlt évek során megnövekedett hatósági, szakhatósági ügyek száma és az ez évi adatok további emelkedést jeleznek előre (2003-ban meghaladtuk a 11.000 főszámot). A szakhatósági munkánk megítélését jelzi az, hogy a másodfokú hatóság, a Környezet- és természetvédelmi Főfelügyelőség az utóbbi években a szakhatósági állásfoglalásaink több, mint 90 %-át megfelelőnek találta, helybenhagyta.

5.2. Bírságok

	Ügyek száma	Kiszabott bírság összege (e Ft)
Természetvédelmi bírság	4	6.000*
Szabálysértési eljárás	107	617
Helyszíni bírság	7	50

A 2003. évben Igazgatóságunk több esetben is természetvédelmi bírságot szabott ki, azonban tárgyévben egyik bírság sem emelkedett jogerőre. (* nem jogerős összeg).

A szabálysértési eljárások száma továbbra is enyhén növekvő tendenciát mutat, a legtöbb eset a Balaton-part térségében keletkezik (pl. feltöltések). Míg korábban többször éltünk a tárgyalás tartása nélkül történő bírság kiszabásának lehetőségével, az utóbbi időben, a legtöbb esetben meghallgatjuk az eljárás alá vont személyt még akkor is, ha a tényállás egyértelmű, tisztázott. Tapasztalataink szerint ugyanis a hivatalban történő megjelenésnek, adott esetben a figyelmeztetésnek is elegendő visszatartó hatása van. A bírságok befizetése kapcsán sok nehézséget kell elhárítani. A megfellebbezett ügyekben, a bírósági helybenhagyó határozatok hatására sem érkezik be az összes bírságösszeg. Hasonlóan gondot jelent a külföldiekkel szemben kiszabott helyszíni bírság befizettetése is, hiszen pl. a fokozottan védett területre engedély nélkül belépőnek átadott utalványon azt nem fizetik be, a rendelkezésünkre álló adatok alapján annak behajtása pedig lehetetlen.

A helyszíni bírság lehetőségével a természetvédelmi örök viszonylag kevés alkalommal éltek.

5.3. Büntető ügyek

	Feljelentések száma	Eredményes	Eredménytelen
Természetkárosítás	2	0	2
Egyéb büntető ügyek	3	0	3

Természetkárosítás ügyében kétszer tettünk feljelentést (fecskefészkek leverése, falopás). A rendőrség mindkét esetben lezárta a nyomozás, mivel az elkövető kilétére nem derült fény. Egyéb büntető ügyben sem volt sikeres a nyomozás. Illegális vadászatért, villanypásztor ellopásáért és illegális egyenruha viselés (őri egyenruha) miatt tettünk bejelentést.

5.4. Polgári perek

	Ügyek száma	Nyert	Vesztett	Folyamatban
Polgári perek	4	0	0	4

Igazgatóságunk három munkaügyi perben érintett alperesként, melyet az Igazgatóság szervezetének átszervezésében érintett dolgozóink indítottak. Két ügy már másodfokon jár. Igazgatóságunk polgári úton is pert indított az 1997-ben a PRO NATURA Kft.-nek bérbe adott 157 szürke marha szerződés bontásának tárgyában. A bíróság a rendőrségi vizsgálat lezárulásáig felfüggesztette az ügy tárgyalását.

6. Őrszolgálat

	Felsőfokú végzettségű	Középfokú végzettségű	Összesen
Létszám	16	5	21

	Átlagosan	Minimum	Maximum
Az egy főre eső illetékességi terület (ha)	38.286	20	150.000
Az egy főre eső védett természeti terület (ha)	3.727	0	9.500

Helyszíni bírságok száma	7
Az igazgatóságra tett feljelentések száma	66

A BfNPI Természetvédelmi Őrszolgálat létszáma 21 fő, melyből egy fő GYED-en van, egy fő rekreációs szabadságát tölti. A központban dolgozó őrszolgálatvezető és őrszolgálatvezető-helyettes mellett a 17 területen dolgozó természetvédelmi őr 7 tájegységbe, ezeken belül 13 örkerületbe osztva végzi munkáját.

A tájegységek az alábbiak:

- Tihany – ÉK Balaton-felvidéki Tájegység (2 örkerület)
- Badacsony-Káli-medence Tájegység (2 örkerület)
- Keszthelyi-hegység Tájegység (2 örkerület)
- Kis-Balaton Tájegység (2 örkerület)
- Magas-Bakony Tájegység (2 örkerület)
- Somló Tájegység (2 örkerület)
- Nyugat Zala Tájegység (1 örkerület)

A Természetvédelmi Őrszolgálat felépítése a Szolgálati Szabályzatban előírt hierarchiát követi: 1 fő őrszolgálat-vezető, 1 fő őrszolgálatvezető-helyettes, 6 fő tájegységvezető, 2 fő terület-felügyelő, 8 fő örkerület-vezető és 3 fő területőr. A tömörszerűen elhelyezkedő védett területek nehezítették az örkerületek kialakítását, melyek olykor hosszúkásak, megnövelve ezzel a természetvédelmi őr lakóhelye és örkerülete határa közötti távolságot. Az országos átlagnak megfelelő az egy természetvédelmi őrre jutó védett és nem védett területek aránya (3.727 ha/fő és 40.000 ha/fő), azonban a növekvő ügyiratszám és a folyamatosan bővülő feladatok veszélyeztetik a minőségi munkavégzést.

Társhatóságaink többségével rendszeres, de legalább alkalomszerű a kapcsolattartásunk. Együttműködési megállapodást kötöttünk az illetékes rendőri, katasztrófavédelmi, vám- és pénzügyőr, valamint határőr szervekkel. Kiemelendő a Balatoni Vízirendészettel kötött megállapodásunk, melynek eredményeként rendszeres közös ellenőrzéseket tartunk a Balaton északi partján az engedély nélküli víziállások létesítése, horgászat, mederfeltöltés, nádvágás stb. ügyében. A légirendészettel történt kapcsolatfelvételünk eredményeként született megállapodások nagyságrenddel csökkentették az engedély nélküli sárkányrepüléseket, siklóernyőzéseket a fokozottan védett Csobánc- és Somló tetőn. A 2001. évben kötöttünk Együttműködési Megállapodást a két megyei Vadászati Hatósággal, közös ellenőrzéseink rendszeresek.

Speciális hatósági, szakhatósági feladat az épített környezet, a tájképi értékek védelme. A 2003. évben a több mint 4.000 építési ügy azt jelenti, hogy a területi kollégák mindegyike naponta átlagosan egy építésügyi eljárásban vesz részt valamilyen formában. Természetesen ezen ügyek eloszlása is meglehetősen egyenetlen. A probléma megoldása az őri létszám emelése a folyamatosan bővülő feladatokkal összhangban. A három saját kezelésű vadgazdálkodási egységünkben (összesen kb. 22.000 ha) hét természetvédelmi őr lát el egyben hivatásos vadászati teendőket is. A területekre előírt vadgazdálkodási éves terv 400-nál több nagyvad elejtésére kötelez bennünket a vadállomány megfelelő szintre történő létszám apasztása érdekében. A számok tükrében ez a feladat hat naponta írja elő egy személynek egy nagyvad kilövését. Segítség lenne vadkárrelhárítási időszakban, ezen kollégák részleges tehermentesítése. Harmadik speciális feladatként több őrünk vesz részt állatállományunk gondozásában, a saját kezelésű területeinken folyó munkák irányításában.

Az állomány szakképzettsége megfelelő, 16 fő szakirányú felsőfokú, 5 fő szakirányú középfokú végzettségű. Hiányosság a nem megfelelő nyelvtudás. Megoldás az egyéni nyelvtanulás anyagi támogatása.

Az Őrszolgálat tagjai rendelkeznek a jogszabályban előírt egyenruházati viseletelemekkel, melyek nyilvántartását központilag elkészített ruhakönyvekben vezetünk. Valamennyi természetvédelmi őr rendelkezik mobiltelefonnal, önvédelmi gáz sprayvel. A 21 természetvédelmi őrrel 17 főnek van szolgálati önvédelmi maroklőfegyvere, évi egyszeri lögyakorlatot tartottunk hagyományosan a Csopaki Rendészeti Szakközépiskola kiképző

bázisán. Ennek ellenére nem célunk a szolgálati önvédelmi maroklőfegyver rendszeres viselete, őrünk többségének – különösen a nyári időszakban – napi feladatai közé tartozik kiemelt bemutatóhelyeink és egyéb fontos turista útvonalaink ellenőrzése, csoportkísérés, ahol elsősorban tájékoztatással segítik a természetkedvelőket, a hatósági szerep háttérbe szorul. A szolgálati fegyverek állapotát, tárolását folyamatosan ellenőriztük. 11 fő szolgálati gépjárművel látja el feladatát, 2 fő munkáját segíti motorkerékpár, amelyre egyre nagyobb az igény, e téren fejlesztést tervezünk. A mindenki számára megállapított kilométerkeret nagysága 800 és 2.500 km között változik. A szolgálati gépjárművek folyamatos cseréje, illetve két-három darabos fejlesztése szükséges. Távcsővel, fényképezőgéppel megfelelő az ellátottság, a jövőben folytatjuk a minőségi cseréket.

7. Költségvetés és vagyon

Az államigazgatási feladatok ellátásához a költségvetési támogatás, az átvett pénzeszközök és a saját bevételek biztosítanak forrást. A szükséges kiadások mértéke évről-évre növekszik, egyrészt az inflációs hatások, másrészt az ellátandó feladatok bővülése miatt.

Igazgatóságunk gazdálkodása kiegyensúlyozott volt 2003. évben. Pénzügyi helyzetünk továbbra is stabil maradt, likviditásunk folyamatos volt, mivel a kiadásokat megfelelő módon, ütemezetten finanszíroztuk, továbbá a saját bevételi előirányzatot túlteljesítettük. A saját bevételek növekedése elsősorban ökoturisztikai eredményeink növekedéséből, földterületeink hasznóbérbe adásából, állatértékesítésből és vadgazdálkodási tevékenységünkől származott. Ez a bevételi struktúra is szemlélteti, hogy Igazgatóságunk törekszik arra, hogy a finanszírozás költségvetési oldalán túl felhasználja a helyzetéből adódó sajátosságokat. A források szűkössége miatt és az EU csatlakozás kapcsán a jövőben célul kell kitűzni, hogy pályázati lehetőségekből teremtsünk feladataink ellátásához pótlólagos finanszírozási forrásokat. A BfNPI Pénzügyi és Gazdasági Osztályának munkáját a hatékonyabb működés érdekében átalakítottuk. Ez a SALDO Rt. integrált költségvetési rendszerének bevezetését jelentette, és a gazdasági ügyrendben is történtek módosítások. A fejlesztéstől a pénzügyi-számviteli tevékenység, valamint gazdálkodásunk hatékonyságának növekedését várjuk.

7.1. Kiadások

		Teljesítés (e Ft)
Működési kiadások	Személyi juttatás	212.223
	Járulék	68.318
	Dologi	209.834
	Egyéb	14.531
Felhalmozási kiadások	Intézményi beruházás	308.550
	Felújítás	24.582
	Egyéb felhalmozási kiadás	0
	Egyéb központi beruházás	51.326
Kölcsönök nyújtása		500
Kiadások összesen		889.864

Az Igazgatóság kiadásai 2003. évben 889.864 eFt-ot tettek ki, mely 172.111 eFt-tal (24,1 %) haladja meg a 2002. évi adatokat.

A kiadások növekedését tekintve a működési kiadások (504.906 eFt) emelkedése 22,5 %-os volt. Ezen kiadások növekedését a személyi juttatások és a kapcsolódó járulékok 22,5 ill. 19,3 %-os emelkedése, valamint a dologi és egyéb kiadások 5,6 %-os csökkenése okozta. A személyi jellegű kiadások és a járulékok növekményét a 2003. július 1-i köztisztviselői illetményemelés indukálta, míg a dologi kiadások csökkenése egyrészt az Igazgatóság költséghatékony gazdálkodására, másrészt az átvett pénzeszközök (elsősorban KAC támogatások) csökkenésére vezethető vissza.

Felhalmozási kiadásaink (384.458 eFt) 43,7 %-kal emelkedtek. Megjegyzendő, hogy a 2003. évi intézményi költségvetésben a felhalmozási kiadások (felújítás + intézményi beruházás) eredeti előirányzata mindössze 17.500 eFt volt, ami az amortizálódó eszközpark pótlására sem elegendő. Felhalmozási kiadásaink között meghatározó volt a Balaton déli partján a Törekitavak megvásárlása 160.000 eFt értékben a Balatoni Halászati Rt.-től. Intézményi beruházásként megvalósult Kápolnapusztán egy komplex ökológiai bemutatóhely kialakítása, melynek forrását a Széchenyi-terv turisztikai előirányzatából elnyert 61.760 eFt-os pályázati támogatás biztosította. Mindkét beruházás üzembe helyezésére 2004. évben kerül sor.

Földterületek visszavásárlására az Igazgatóság fejezeti kezelésű előirányzatból 2003. évben 67.486 eFt-ot költött, továbbá földterületekre cseréltük a folyamatban levő beruházások között nyilvántartott, 2002. évben megvásárolt 35 millió Ft értékű tihanyi üdülőingatlant.

A tavalyi esztendőben sikerült felújítani a badacsonyi Hertelendy lépcsőt 2.002 eFt, a pécselyi szolgálati lakást 3.820 eFt értékben, valamint 7.362 eFt-ot fordítottunk a zalaszántói Kotsy malom felújítására is, mely terveink szerint a Keszthelyi tájegység irodaépületeként és bemutatóhelyként kettős funkciót lát majd el a jövőben.

A csopaki székházépület funkció-átalakítására 47.000 eFt-ot kaptunk központi beruházási forrásból, melyből 2003-ban 20.544 eFt került célirányosan felhasználásra. Ugyancsak központi beruházási támogatásból (31.782 eFt) történt meg a zalaegerszegi irodaépület megvásárlása, közműfejlesztése és első készletbeszerzésének finanszírozása is.

7.2. Bevételek

		Teljesítés (eFt)
Bevételek	Működési	121.657
	Felhalmozási	174.566
	Kölcsönök visszatérülése	0
Bevétel összesen:		296.222
Költségvetési támogatás	Működési	359.895
	Felhalmozási	125.618
Támogatás összesen:		485.512
Összes bevétel		781.734

Igazgatóságunk összes bevétele 2003. évben 781.734 eFt-ot tett ki, amely 84.343 eFt-tal (12,1 %) haladta meg a 2002. évit. Az összes bevételen belül a 7.2. táblázat szerinti „bevételek” 2002. évhez képest 10,8 %-kal csökkentek. A csökkenés elsősorban arra vezethető vissza, hogy Igazgatóságunk tavaly lényegesen kisebb összegben nyert el közcélú KAC támogatást,

mint 2002. évben. Pozitívum azonban, hogy az intézmény saját bevételei 94.757 eFt-ot tettek ki, 11.730 eFt-tal meghaladva a 2002. évit.

A költségvetési támogatás összege 32,9 %-kal növekedett. A működési támogatás növekmény (28,9 %) elsősorban az illetményemelésből származó személyi juttatások és kapcsolódó járulékok emelkedését finanszírozta.

A felhalmozási célú költségvetési támogatás 45,8 %-os növekedése a központi beruházási források emelkedéséből, valamint a 2002. évi földvásárlási keret részben 2003. évre történő áthúzódásából ered.

7.3. Vagyon

		Bruttó érték (eFt)	Értécsökkenés (eFt)	Nettó érték (eFt)
Vagyoni értékű jogok		135	126	9
Szellemi termékek		9.731	6.348	3.383
Ingtatlanok és kapcsolódó vagyoni értékű jogok	földterület	856.722	0	856.722
	telek	39.121	0	39.121
	épület	329.023	25.963	303.060
	építmény	71.906	9.313	62.593
	erdő	0	0	0
Gépek, berendezések, felszerelések	ügyviteli	44.591	25.289	19.302
	egyéb	103.511	39.465	64.046
	képzőművészeti alkotások	790	0	790
Járművek		99.381	69.598	29.783
Tenyészállatok		30.788	6.082	24.706
Beruházások, felújítások		86.480	0	86.480
Összesen		1.672.179	182.184	1.489.995

A vagyon tekintetében az Igazgatóság folyamatosan növekvő eszközállománnyal rendelkezik, 1,87 milliárd Ft összegű állami vagyon kezelőjeként gazdálkodik.

A 7.3. táblázat a befektetett eszközök állományát tartalmazza eszközcsoportonkénti bontásban.

A befektetett eszközökön belül meghatározó az ingatlanok és kapcsolódó vagyoni értékű jogok állománya, amely a befektetett eszközök 84,7 %-át teszik ki. Az ingatlanok állománya tavaly 123.457 eFt-tal bővült. A jelentősebb beruházásainkat a 7.1. pontban mutattuk be.

Gép, berendezés beszerzéseink a 7.5. pont alatt kerülnek bemutatásra.

Igazgatóságunk gépjárműparkja jelenleg jó ellátottságúnak mondható: a központban 6 db gépjármű, természetvédelmi őreinknél és felügyelő kollégáinknál 12 db Lada Niva terepjáró, valamint 2 db Toyota Hilux és 1 db Opel Campo kisteherautó található.

A 2003. esztendőben 2 db Honda motorkerékpár (2.880 eFt) és egy bálaszállító pótkocsi (2.437,5 eFt) beszerzésére került sor. A motorkerékpár beszerzés a természetvédelmi őri feladatok ellátásának költségtakarékos megvalósítása érdekében történt.

2004. évben feltétlenül szükséges megoldani a somogyi területek gépjárművel való ellátását, továbbá egyre több ráfordítást igényel az erősen amortizálódó LADA Niva eszközpark karbantartása, felújítása.

Tenyészállat állományunk nettó értéke 1.119 eFt-tal csökkent. Ennek oka, hogy tavaly mindössze 3 racka tenyészkos vásárlására került sor 168 eFt értékben, és a növendék állomány tenyészállattá történő értékbeni átsorolását meghaladta az állomány 2.376 eFt elszámolt éves értékcsökkenése.

Folyamatban levő beruházásaink között meghatározó nagyságrendet (62 millió Ft) a csopaki székház kialakítása jelent.

7.4. Épületek

Az épület típusa*	Száma (db)	Növekedés a tárgyévben (db)
Iroda	7	1
Szolgálati lakás	4	0
Állattartó épület	3	0
Egyéb állattartó építmény	2	0
* A turisztikai létesítmények a 8.1 táblázatban kerülnek részletezésre.		

A 2003. év legfontosabb beruházásaként megkezdődött Csopakon a Nemzeti Park Igazgatóság új központi épületeinek felújítása. A közbeszerzési eljárás lebonyolítása után megindított munkákat a kezdeti lendületet követően a kivitelező cég belső problémái miatt folytatni nem tudta. Ennek következtében az év végén gyorsított eljárással új kivitelező kiválasztásáról és a munkák folytatásáról gondoskodott Igazgatóságunk. A téli időszakban történt kényszerű leállítás miatti, az épületek állagára és a megvalósítás idejére vonatkozó negatív hatással azonban számolnunk kell. A beruházás szerződés szerinti befejezési időpontja 2004. november 30. A csopaki épületekhez kapcsolódó járulékos munkát jelentett a szociális épület 2003. évben elvégzett felújítása és a kert állapotának folyamatos karbantartása (növényzet, kerítés).

2003. évben a Széchenyi-terv forrásból egy átfogó fejlesztés keretében 61.760 eFt értékben megvalósult a kápolnapusztai ökológiai bemutatóhely kialakítása, magába foglalva a hazai bivalytenyésztés múzeumának létrehozását.

Zalaegerszegi irodánk központi beruházási forrásból az eddig bérelt ingatlanból új épületbe költözött. Az új épületben a munkakörülmények a korábbiakhoz képest jelentősen javultak.

Új feladatot jelent 2004-2005. években a tihanyi Európa Diploma átadása kapcsán vállalt bemutatóhely létrehozása, melynek előkészítése a helykijelöléssel megkezdődött.

A svájci-magyar projekt egyik eredményeként vásárolt zalaszántói Kotsy-malom felújítása a 2003. évben tovább folytatódott.

A kutatóházak és bemutatóhelyek (Fenekpuszta, Salföld, Tihany, Bakonybél, Hegyestű, Vörs) ingatlanai esetében jelentősebb fejlesztés nem történt, csak állagmegőrző javításokra került sor.

7.5. Eszközök

Az eszköz megnevezése	Száma (db)	Növekedés a tárgyévben (db)
Mezőgazdasági munkagép	55	3
Terepjáró	17	0
Motorkerékpár	4	2
Kerékpár	4	0
Vízijármű	6	0
Videokamera	5	3
Digitális fényképezőgép	16	4
Hagyományos fényképezőgép	17	0
Spektív	6	2
Kézitávcső	56	10
Számítógép	54	16
Mobiltelefon	62	6

Gép és berendezés vásárlásaink egyrészt a napi ügyvitel során használt eszközök beszerzésére irányultak (számítógépek, fénymásolók, faxok, digitális fényképezőgépek, távcsövek), másrészt a természetvédelmi és vagyonkezelési tevékenység során szükséges eszközök vásárlását helyeztük előtérbe.

8. Bemutató, oktatás, PR

8.1. Turisztikai infrastruktúra

Oktatóközpont – szállás

Név	Cím	Férőhely	Állapot rövid leírása	Kihasználtság (%)
Erdők Háza	Bakonybél Szent Gellért tér 7.	18	Turistaszállás (konyha, tusoló)	Közepes (31%)
Tihany Kutatóház	Tihany	6	Csak kutatók és minisztériumi, nemzeti parki dolgozók részére	Jó (80%)
Vönöczky Schenk Jakab Kutatóház	Fenekpuszta	12	Csak kutatók és minisztériumi, nemzeti parki dolgozók részére	Jó (80%)

2001. évben elkészült az Igazgatóság turisztikai hasznosítási koncepciója, amely meghatározza a turisztikai tevékenység hosszú távú stratégiáját, jövőképét. A BfNPI turisztikai bemutatóhelyei a Balatonhoz látogató belföldi és külföldi vendégek számára gyakori kirándulási célpontok. A nemzeti park bemutatóhelyei beépültek a balatoni turisztikai kínálatba, a régióban egyre több utazási iroda propagálja a nemzeti parkot kiegészítő programként.

Az Igazgatóság kiejánlja oktatási programját az iskoláknak, ezzel hatékonyabbá és sokszínűvé téve a környezeti nevelői munkát. A Parkba szervezeten érkező ifjúsági csoportok számára biztosítjuk a megfelelő színvonalú oktatási környezetet, mind a felszerelt oktató helyiségek, mind pedig a szabadtéren és a bemutatóhelyeken alkalmazott bemutató módszerek, eszközök által. Az előadásokat, foglalkozásokat megfelelően képzett, elhivatott szakemberek tartják. A helyi vállalkozókkal, intézményekkel való együttműködés révén biztosított a helyszíni programok során az elszállásolás és az étkeztetés is.

Általános cél: Elsősorban a nemzeti park területén található természeti és kulturális értékek bemutatása, ennek során természetbarát szemlélet kialakítása. A Balaton-felvidéki Nemzeti Park területére milliós nagyságrendű látogató érkezik. Ennek egy részét iskoláskorú csoport teszi ki. Az Igazgatóság oktatási tevékenységét elsősorban az általános iskolásokra lehet a legnagyobb hatékonysággal építeni.

A Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság bakonybéli Erdőismereti Oktatóbázisa és Kismesterségek Háza 2002. indító évet követően a 2003. évben még több látogatót fogadott, ez annak köszönhető, hogy 29-fős szálláshelyet alakítottunk ki az Oktatóközpontunkban, mely így komplex szolgáltatással (szállás és program) szolgálja az erdei iskola ügyét. A 2004. évi lefoglalások alapján telt házzal fog üzemelni erdei iskolák és nyári táborok formájában. Az Erdőismereti Oktatóbázis és Kismesterségek Háza a tanév során erdei iskolaként fogadta az ország minden részéről az idelátogató diákokat. A napi programok során a gyerekek megismerkedtek a Bakony élővilágával, földtörténetével, kultúrtörténetével és a térséghez kötődő kismesterségekkel is.

A Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság egyéb oktatással kapcsolatos tevékenysége:

- Jeles napokhoz kapcsolódó rendezvények, vetélkedők szervezése.
- Erdei iskolák szervezése és működtetése.
- Akkreditált tanártoábbképzést biztosítottunk 14 fő tanár részére terepi ismeretek témakörében. Ezen nagysikerű programunkat a 2004-es esztendőben is folytatni fogjuk, elnyert pályázat alapján.
- Ismeretterjesztő, a Nemzeti Parkunkat bemutató előadások tartása (évi 100-150 alkalommal).
- Szakdolgozók diplomamunkájához segítségnyújtás (évi 20 fő).
- Nyári és szakmai gyakorlatosok (egyetemi diákok) fogadása, gyakorlatuk biztosítása (évi 15 fő).
- Nyári tábor megszervezése 8-14 éves korú gyerekek részére (2003. Kerka-Mura mente).
- Részvétel megyei programokban (Veszprém Megyei Rendőrkapitányság Bűnmegelőzési Osztálya által szervezett „Egy nap a biztonságért, egy nap az iskolában” elnevezésű éves akcióban).
- Akkreditált, választható tantárgy indítása a Veszprémi Egyetemen, ökoturisztikai szakvezető képzésre. Az együttműködés kialakítása folyamatban van.

Múzeum – kiállítás

Név	Cím	Befogadó-képesség	Kiállítás témája	Látogathatóság
Lóczy-barlang	Balatonfüred, Öreghegyi út	20 fő	Fokozottan védett idegenforgalmi barlang. Középső-triász korú mészkőrétegeket, üstszerű oldásokat mutat be.	Máj. 1. - Szept. 30. 10.00-17.00, hétfő szünnap
Hegyes-tői Geológiai Bemutatóhely	Monoszló	100-150 fő	A Balaton-felvidék egykori vulkáni tevékenységét reprezentáló geológiai bemutatóhely. A múzeum a térség geológiai felépítését, jellemző kőzeteit, a kőbányászatot mutatja be.	Ápr. 15. – Okt. 31.
Hazai ősi háziállatfajtákat bemutató major	Salföld	500-1000 fő	Hagyományos magyar háziállatokat, mezőgazdasági eszközöket bemutató major. 100 év a Balaton-felvidéken c. fotókiállítás.	egész évben
Tájház	Vörs	20 fő	A népi építészet hagyományait őrző nádfeleles talpasház, tisztaszobával, füstös konyhával, népi eszközökkel.	Máj. 1. - Szept. 30.
Bivalyrezervátum	Kápolnapuszta	1000-1500 fő	Vizibivaly bemutatása (a múzeum és a tanösvény építés alatt áll).	egész évben
Fekete István Emlék hely	Diás-sziget	25 fő	Fekete István könyveit, életéhez fűződő tárgyakat bemutató szoba. Matula konyhája.	kedd, csütörtök 10.00 órákor indulás a Vönöczky Schenk Jakab Kutatóháztól
Bakonyi Erdők háza	Bakonybél	45 fő	A Magyas-Bakony természeti értékeit, kőzeteit, élővilágát és az erdészek, vadászok munkáját, a hagyományos fámesterséget mutatja be a múzeum.	kedd, csütörtök, péntek: 10.00-14.00, szombat: 12.00-16.00 vasárnap: 9.00-13.00, hétfő: szünnap
Arborétum	Zirc	1000-1500 fő	Hazai növénygyűjteményeink közül kiemelkedő.	Márc.15. – Ápr. 30. és Okt.1. – Nov. 30. 9.00-16.00, Máj. 1. – Aug. 31. 9.00-18.00, Szept. 1. – Szept. 30. 9.00-17.00,.

A Nemzeti Park bemutatóhelyei „mozaikosan” helyezkednek el. Az Igazgatóságnak jelenleg nincsen önálló látogatóközpontja, így a bemutatóhelyek próbálják részben ezt a feladatot is ellátni. A jövőben terveink között szerepel a Tihanyi-félszigeten látogatóközpont kialakítása, ami a 2003. július 1-én megkapott Európa Diploma feltételei között is szerepel.

Tanösvény

Név	Helye	Hossza (km)	Tanösvény jellege	Fenntartó, kezelő	Kiadvány (-/+)
Lóczy gejzír-ösvény	Tihanyi-félsziget	18	geológiai; táblás, önmagába nem visszatérő	BfNPI	-
Boroszlán tanösvény	Bakonybél, Odvaskő	2 és 7	komplex; táblás, önmagába visszatérő	BfNPI	+ (A/5 24 oldal, magyar)

Geológiai-botanikai tanösvény	Badacsony-hegy	4	komplex; táblás, önmagába visszatérő	BfNPI	+ (A/5 32 oldal, magyar, német)
Geológiai-botanikai sétaút	Kovácsi-hegy, Zalaszentő	6	komplex; táblás, önmagába visszatérő	Önkormányzat	-
Bazaltorgonák tanösvény	Szent György-hegy, Raposka	4	táblás; önmagába nem visszatérő	BfNPI	-
Búbos vöcsök tanösvény	Kányavári-sziget, Balatonmagyaród	3	zoológiai; táblás, önmagába visszatérő	BfNPI	-
Kitaibel tanösvény	Somló-hegy	3	komplex; táblás, önmagába visszatérő	BfNPI	+ (A/5 24 oldal, magyar)

A bemutatóhelyek és tanösvények a KAC pályázat és a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium beruházási támogatása segítségével létesültek.

8.2. Kiadványok

No.	A saját kiadvány címe	Kiadás éve	Készlet (pld.)
1	Magas-Bakony TK Boroszlán tanösvény füzet	1994	1.363
2	Képeslapok	1996	43.066
3	Káli-medence leporelló (M,A,N)	1998	4.097
4	Káli-medence falvas leporelló – 9 falú (M,A,N)	1998	6.757
5	Káli-medence Részletes Útikalauz (M,A,N)	1998	7.996
6	Badacsony tanösvény füzet (M, A)	1998	1.875
7	BfNPI tájékoztató füzet (M,A)	1999	6.531
8	BfNP térkép (M, A, N)	2000	8.803
9	A Pécselyi-medence és környéke c. könyv	2000	774
10	A Kis-Balaton térsége c. könyv	2001	1.711
11	Somló, Kitaibel tanösvény füzet	2002	1.081
12	Kápolnapusztá, Bivalyrezervátum leporelló (M, A, N)	2002	7.892
13	Hegyestű geológiai bemutatóhely leporelló (M, A, N)	2002	5.430
14	A Tihanyi-félsziget c. könyv	2002	1.818
15	„Egy varázslatos világ” plakát	2002	58
16	„Egy varázslatos világ” füzet	2002	2.074
17	Geológiai kirándulások 1.: A Balaton-felvidék	2002	2.538
18	BfNP falinaptár 2004.	2003	20
19	A Tapolcai-medence és tanúhegyei c. könyv	2003	2.724
20	Zirc, Arborétum (TKM füzet)	2003	1.479

Nyelv: magyar - M, német - N, angol - A

A kiadványok KAC pályázati támogatásból, valamint szponzorok segítségével készültek. Az utánnomás részben az eladott kiadványok árának visszaforgatásával történik.

2003. év új kiadványai: „A Balaton-felvidék természeti értékei” c. sorozatban a Tapolcai-medence és tanúhegyei c. könyv, a 2003. évi turisztikai kínáló és a 2004. évi naptár.

A kiadványokat a BfNPI bemutatóhelyein, valamint bizományosi szerződések formájában a Bakonyi Természettudományi Múzeumnál, TOURINFORM irodáknál, utazási irodáknál, a KvVM Közönségszolgálat Zöld Boltjában és a Polgármesteri Hivataloknál árusítják.

8.3. Látogatottság

	Látogatók száma 2003. évben
Saját oktatási központ	14 csoport, azaz 400 fő
Szakvezetési túra	325 csoport, azaz 13.120 fő
Látogató Központ	-
Múzeum/kiállítás	119.726 fő
Nyílt/jeles nap, rendezvény	5.500 fő
Más szolgáltatók szervezésében (becsült adat)	200.000 – 150.000 fő

Az Igazgatóság szolgáltatásai:

- Szakvezetés: Nemzeti Parkunk nyitott a látogatók számára, egy terület kivételével: a Kis-Balaton fokozottan védett terület, ahova csak külön engedéllyel és az Igazgatóság által biztosított szakvezetővel lehet belépni. A park további területeinek alaposabb, igényesebb megismeréséhez kérésre szakvezetést biztosítunk.
- Szálláshelyek: Bakonybélben a Bakonyi Erdők Házában 18 fő részére turistaszállás egész évben üzemel. A szálláshely csak előzetes bejelentésre vehető igénybe.
- Kerékpár kölcsönzése: Salföldön a majorban 18 db kerékpár, Bakonybélben 4 kerékpár - csak a szálló vendégek részére - kölcsönözhető.

Állandó programok:

- április 22. Föld Napja - Nyílt Nap a BfNPI minden bemutatóhelyén
- május 10. Madarak és Fák Napja - Nyílt Nap a BfNPI minden bemutatóhelyén, évente változó helyszínnel vetélkedő iskolások részére
- május 24. Európai Nemzeti Parkok Napja - Salföld Természetvédelmi Major: A major életének megismerése, szellemi vetélkedő gyerekeknek, túra a kőtengerhez
- június 1. Környezetvédelmi Világnap - Nyílt Nap a BfNPI minden bemutatóhelyén
- július Terelő pásztorkutya bemutató Salföld majorban
- szeptember 17. „Hagyományörzés –Természetvédelem” - Balaton-felvidéki Nemzeti Park megalakításának emléknapja: Salföld Természetvédelmi Major
- szeptember A turizmus világnapja - Nyílt Nap Kápolnapuszta Bivalyrezervátumban.

Ezen felül tavasszal, nyáron és ősszel nyílt túra a Tihanyi-félsziget természeti értékei megismertetésére és családi délután a Belső-tó partján a Családi Szabadidő Parkban.

Évente két alkalommal az „Öreg fától az öreg fáig” nyílt túra keretén belül értékes erdővegetációk megismerésének lehetősége.

8.4. PR

		Megjelenés/részvétel száma a 2003 . évben	
		Írott	Elektronikus
Kiállítás, vásár		5	
Média	helyi	32	26
	regionális	15	12
	országos	43	8
Egyéb		38	
Honlap címe		www.bfnpi.hu	

Nagyon fontos az Igazgatóság arculatának kialakítása:

Üzenet: Feladataink, céljaink, a Nemzeti Park, mint megőrzendő természeti és kulturális érték, ökoturisztikai célpont, valamint a környezeti nevelés bázisa

Csatorna: Média (sajtó, TV, rádió) kiállítások, konferenciák, előadások, általunk szervezett fórumok, belső képzés, szóróanyagok, kiadványok (nemzeti parki emblémával), Internetes honlap (www.bfnpi.hu), felügyelői egyenruha, látogatói viselkedési kódex, időszakosan megjelenő újság a Nemzeti Parkról, bemutatóhelyek, tanösvények.

Célcsoport: Helyi lakosok (konfliktuskezelés szempontjából is), látogatók, turisztikai intézmények, társhatóságok, kistérségi menedzserek, NGO-k, oktatási intézmények.

9. Kapcsolattartás hazai partnerszervezetekkel

A természetvédelmi és más hatósági területi szervek közös ellenőrzési és felügyeleti munkájának erősítése érdekében a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság, az FVM Veszprém Megyei FM Hivatal Vadászati és Halászati Felügyelősége és a Zala Megyei FM Hivatal Vadászati és Halászati Felügyelősége együttműködési megállapodást kötöttek. Az együttműködési megállapodás kiemelten a külföldi társas apróvad vadászatok közös ellenőrzésére irányul. A közös ellenőrzési tevékenység fokozottan érinti a vízivad vadászatok felügyeletét. A közös munka értékelésével kapcsolatos tárgyalás 2003. évben lezajlott.

A VPOP Közép- és Nyugat-dunántúli Parancsnoksággal felújítottuk a korábban kötött együttműködési megállapodásunkat és értékeltük ez eddigi – eredményes – közös munkát.

A Zala, Somogy és Veszprém Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóságokkal szintén létrejött a 2003. évben az együttműködés, melyben főleg a védett természeti területeken bekövetkező tüzesetek megelőzésére és felszámolására helyeződött a hangsúly.

A Balatoni Vízirendőrséggel közös terepbejárások történtek.

Azokkal a Veszprém megyei társadalmi (civil) szervezetekkel, amelyek természetvédelmi tevékenységet is folytatnak, egyeztető megbeszélést folytattunk, melynek fő témája az EU Natura 2000 hálózat, illetve az ezzel kapcsolatos jövőbeni teendők voltak. Erre az egyeztetésre az EUROSITE Green Days elnevezésű programja keretei között került sor 2003. június 6-án. Salföldön,

Több fórumon, egyeztető tárgyaláson (pl. balatoni horgász kikötők problémái) is részt vett Igazgatóságunk, ahol minden esetben képviseltük a természet- és tájvédelmi érdekeket, felvázoltuk Igazgatóságunk elképzeléseit és lehetőségeit a vonatkozó témákban.

A Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatósággal együttműködési szerződésben levő intézmények az oktatás és bemutatás terén:

Intézmény	Együttműködés tárgya
Budapesti Műszaki Egyetem Területfejlesztési Kutatási Központ	Ökoturizmus tanulmányutak a Balaton régió szereplői számára c. programra.
Illyés Gyula Általános és Zenei Iskola, Tihany	Közös szervezésű erdei iskola a Tihanyi-félszigeten
Veszprémi Alapítványi Általános és Művészeti Iskola – Homoki-Nagy István Környezet- és természetvédelmi oktatóközpont	Előadások tartása (éves programmal) a természetvédelemről, valamint a Balaton-felvidéki Nemzeti Parkról.

Tapolca Városi Önkormányzat	Az Európai Unió LEONARDO DA VINCI programjának keretében a „Gyógy- és környezeti turisztikai képzés” elnevezésű szakképzési pilot project megvalósítása.
Veszprémi Egyetem Turisztikai Tanszék	Szakmai gyakorlatok, TDK és szakdolgozatokban való együttműködés.
Szent István Egyetem	Szakmai gyakorlatok, TDK és szakdolgozatokban való együttműködés.
Zánkai Gyermek és Ifjúsági Centrum Kht.	Környezeti nevelés kölcsönös segítésére.
ZALA-KART Térségi innovációs Társulás	Akkreditált „Ember és Környezet” pedagógus továbbképzés
Tihany Tourist	Ismeretterjesztés, oktatás terén.
Via Stúdió Kft.	Fotókiállításokhoz képek biztosítása.
MTA Limnológiai Kutatóintézet	A Balaton élővilágának megismerése, vízvizsgálata gyermekek részére.

10. Külföldi együttműködés

2002. évben indult az ún. „Svájci projekt”, amely madármegfigyelő-állomás létrehozására jött létre a Kis-Balatonon. 2002-2003. telén a zürichi egyetem diákjai terveket készítettek egy lehetséges madármegfigyelő állomás létrehozására. A terveket Igazgatóságunk szakemberei és a Nyugat-dunántúli Vízügyi Igazgatóság szakemberei együttesen bírálták el és választották ki közülük a legjobbat. 20 svájci egyetemista érkezett nyáron Kis-Balatonra. Zalavár község külterületén svájci műszaki egyetemre járó hallgatók a tanáraik felügyelete mellett, kizárólag fa felhasználásával megépítették a madármegfigyelő állomást. A programhoz szükséges anyagi erőforrásokat Igazgatóságunk biztosította. Az épületet a Környezetvédelmi és Vízügyi Miniszter Úr avatta fel, a két szervezet igazgatójának jelenlétében. A projekt folytatása még lehetséges, amennyiben a további tervek megvalósítására pályázati forrásokat vehet igénybe Igazgatóságunk vagy partnerünk.

Az amerikai Olympic Nemzeti Parknál, illetve Igazgatóságunknál bekövetkezett vezetőváltások miatt a 2003. évben csak a korábbi együttműködési szándék megerősítésére került sor.

11. Ellenőrzés

A belső ellenőrzés a kialakított belső ellenőrzési terv szerint folyt, programot a külső, belső ellenőrzés végrehajtotta. A feladat ellátását vállalkozói szerződéssel látja el Igazgatóságunknál egy okleveles könyvvizsgáló.

A gazdálkodásunkat 2002. évben több ellenőrző szervezet vizsgálta, témavizsgálat és átfogó ellenőrzést. 2003. évben külső ellenőrző szervezet vizsgálatára és felügyeleti ellenőrzésre nem került sor. Az Állami Számvevőszék 2001. évben végzett átfogó ellenőrzést.

12. Fontosabb célkitűzések a következő évre

Védett természeti terület hálózat kialakításának folytatása

- Kerka- és Mura-menti TK-k védetté nyilvánítás lezárása.
- A Hévízi-tó TT tervezett bővítés lezárása

Kezelési tervek, természetvédelmi tervek kidolgozása

- Attyai láprét TT, Bakonygyepesi zergebogláros TT, BfNP II-es üteme, Uzσαι csaraboserdő TT természetvédelmi kezelési tervének jogszabály előkészítő tárgyalásainak, egyeztetéseinek levezetése, a terv felterjesztése.
- Nyirádi Sár-álló tervezett TT „c” típusú kezelési tervének elkészítése, egyeztetések levezetése.
- A Magas-Bakony Tájvédelmi Körzet természetvédelmi kezelési tervének elkészítése, illetve a felterjesztés előkészítése.

Vagyonkezelői jog megszerzése, földterületek ingatlan-nyilvántartási rendezése

- NP kezelésű Murai holtágak halászati jog megszerzése.
- A szükséges további lápmegosztásokra megbízási szerződések megkötése.

Természetvédelmi kezelés és fejlesztés, vagyongazdálkodás

- Az állattartó telepek működésének javítása, felügyelete. Kápolnapusztán trágyatároló tálcák kialakítása és fertőtlenítés körülményeinek javítása. A környi-tavi majorban növendékistálló takarmánytároló és gépszín kialakítása. **(BfNPI 6 éves fejlesztési terv 14. pont)**
- Mura mentén saját kezelésű gyepeken özöngyom fajok visszaszorítása mintaterületeken, kísérleti jelleggel. **(BfNPI 6 éves fejlesztési terv 10. pont)**

Vadgazdálkodás

- Erdőtelepítést védő vadkár elhárító kerítések folyamatos karbantartása, ellenőrzése a Kis-Baltoni Vadgazdálkodási Egység területén.

Erdőgazdálkodás, az erdők természetvédelmi funkciójának erősítése

- A saját kezelésű erdőterületek számba vétele, kezelésüknek áttekintése, különös tekintettel az újonnan vásároltakra.
- További védett állami erdőterületek kezelői jogának megszerzése (Bakonyerdő Rt., VERGA Rt.).

Élőhely és tájrehabilitáció

- Nyirádi Sárálló referencia értékű élőhely rekonstrukciójának (vastag merev fóliás szigetelés) szakmai irányítása. Pályázat kidolgozása a nyirádi Sárálló élőhely rekonstrukciójának befejezésére. **(BfNPI 6 éves fejlesztési terv 9. pont)**
- Sásdi réten a talajvíz visszatartó rendszer karbantartása, a négy vízszintemelő műtárgy javítása. **(BfNPI 6 éves fejlesztési terv 8. pont)**
- Balatonederics és Szigliget láprétjeinek élőhely-rekonstrukciós munkái megkezdése (470 ha): tervezési és engedélyezési eljárás lebonyolítása. **(BfNPI 6 éves fejlesztési terv 4. pont)**
- A Vörös János séd völgyben megkezdett élőhely-rekonstrukciós munkák folytatása, további vízvisszatartó művek építése. **(BfNPI 6 éves fejlesztési terv 5. pont)**

Nemzeti Ökológiai Hálózat védelmi és fejlesztési feladatai

- A Nemzeti Ökológiai Hálózat élőhely-térképezésének folytatása a TvH útmutatása alapján.

A Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Program területének növelése

- FVM által meghirdetendő nőivarú tenyészállat-, gyp-, biológiai alapok, NAKP pályázatok benyújtása.

Természeti értékek és területek felmérése

- A Veszprém megye területén található „ex lege” védett lápok állapotfelmérésének folytatása.
- A Balaton nádas állományának felmérése, a II. ütem munkájának koordinálása.

Természetvédelmi célú monitorozás (NBmR + egyéb)

- Biodiverzitás-monitorozó program: NBmR-programban szereplő feladatok alapján a Balaton-felvidéki Nemzeti Park 2004. évi monitorozó programjának összeállítása, a kutatási tevékenység megszervezése, ill. részvétel bizonyos programokban. Az átvett területeken a Duna-Dráva Nemzeti Park által folytatott monitoring kutatások beépítése a BfNPI programjába.
- A Kis-Baltoni természetvédelmi monitorozási munka koordinálása, szintézisjelentés elkészítése

Természetvédelmi kutatások

- Nemzeti Vizes Élőhely adatbázis létrehozásához kapcsolódó feladatok

Kapcsolattartás, az önkormányzatok és a társadalmi szervezetek bevonása a természetvédelmi feladatok ellátásába

- A WWF által beindított FSC (Forest Stewardship Council) Nemzeti Munkacsoport 9 tagú Szakértői Munkacsoportjában való részvétel.
- A Balaton déli parti területeinek áttekintése, állapotfelmérése, kapcsolatfelvétel önkormányzatokkal, civil szervezetekkel.

Általános tájvédelem és az egyedi tájértékek kataszterezése, védelmük biztosítása

- Az egyedi tájérték kataszterezés igazgatósági módszerének, technikai részleteinek kidolgozása a Tájvédelmi és a Természetvédelmi Osztályok munkatársainak bevonásával. További települések egyedi tájérték kataszterének elkészítése.
- Tájrendezési, építészeti irányelvek megfogalmazása védett területek kisebb tájegységeire. A kezelési terv mellett kiegészítésként használható útmutató összeállítása egyes településekre (települési kül- és belterületek).

Veszélyeztetett fajok védelme

- Ürgetelepítési program folytatása, a tavalyi munka ellenőrzése.
- A pécselyi szaporítókert betelepítése veszélyeztetett lápréti fajokkal (lisztes kankalin, bunkós sás, zergeboglár, nagy aggófű, vidrafű).

Területi védettségtől független fajvédelmi beavatkozások

- Kis-Balatonon védett állatok (nyári lúd stb.) kártételét megelőző szántóterület bevetésének megszervezése saját vagyongazdálkodású területen.
- Veszélyes villamos-vezetéksorok felmérése, szigetelés lehetőségeinek megvizsgálása.
- Denevérek védelmével kapcsolatos közvetlen beavatkozások, mentőakciók megszervezése az Igazgatóság illetékességi területén.

Barlangok védelme

- A közhiteles barlangkataszter elkészítésének (befejezésének) koordinálása; kapcsolattartás, szakmai konzultáció, a leadott munkák ellenőrzése, átvétele a megbízott vállalkozóktól. Szükség szerint közreműködés a kataszterezésben.
- Turisztikai barlangok fejlesztése: Tapolcai-tavasbarlang és Lóczy-barlang. **(BfNPI 6 éves fejlesztési terv 7. pont)**

Földtani-víztani értékek, mesterséges üregek és más felszínalaktani értékek védelme

- A természetvédelmi törvényből adódó forrás és víznyelő kataszter.

Természetvédelmi információs és nyilvántartási rendszerek fenntartása, fejlesztése

- A BfNPI Természetvédelmi Információs Rendszer kialakítása

EU Natura 2000 hálózat kialakítása

- EU Madárvédelmi és Élőhely-védelmi Irányelv kihirdetésével kapcsolatos feladatok.

EU Víz Keretirányelv

- Víz Keret Irányelv alkalmazásához kapcsolódó feladatok ellátása

Nemzetközi Egyezmények (Washingtoni-, Berni-, Bonni-, Ramsari-, Biodiverzitás, stb.) végrehajtása

- A CITES hatálya alá eső fajok tartóinak és tenyésztőinek szisztematikus ellenőrzése. Ökoturizmus koncepciójának kidolgozása, a szolgáltatások javítása, a turizmus színvonalának emelése

- Az Igazgatóság turisztikai kínáló füzetének elkészítése, terjesztése.

Védett természeti területek bemutatása, ismeretterjesztés

- Balatonedericsen tanösvény kialakítása (2003. évben elnyert pályázat alapján).
- Balatonfüreden a Koloska-völgyben a turisztikai berendezések felújítása (2003. évben elnyert pályázat alapján).

Környezeti nevelés, oktatás, szemléletformálás, PR

- „Egy nap a biztonságért – egy nap az iskolában”, bekapcsolódás az előadássorozatba
- Együttműködés a Zánkai Gyermekek és Ifjúsági Centrummal, az erdei iskola program keretén belül Nemzeti Parkunkkal kapcsolatos előadások megtartása.

Kiadványok elkészítése, pótlása, honlap folyamatos aktualizálása

- „A Balaton-felvidék természeti értékei” c. sorozat - Keszthelyi-hegység - folytatásának megszervezése.

A Nemzeti Park Igazgatóságoknak feladatainak ellátásához szükséges fejlesztések (beruházás, felújítás)

- Csopak irodaépület és B épület felújítása, kialakítása az egyházi és központi beruházási keret felhasználásával. **(BfNPI 6 éves fejlesztési terv 1. pont)**
- Bemutatóközpont kialakításának megkezdése Tihany Európa Diplomát elnyert területen. **(BfNPI 6 éves fejlesztési terv 2. pont)**
- Dél-Baltoni irodaépület kialakítása, berendezése Siófokon. **(BfNPI 6 éves fejlesztési terv 3. pont)**
- Az Erdők Háza Erdészeti és Természetvédelmi bemutatóhely fejlesztése. **(BfNPI 6 éves fejlesztési terv 6. pont)**
- Zalaegerszegi irodaház felújításának befejezése, berendezése, szolgálati szoba kialakítása. **(BfNPI 6 éves fejlesztési terv 12. pont)**
- A zalaszántói Kotsy-malom felújításának befejezése a Széchenyi pályázati forrás felhasználásával.

Őrszolgálati munka koordinálása

- Félévente igazgatósági őr értekezlet összehívása tematikájának megtervezése.
- Csatolt Balaton déli part területek megismerése, őrszolgálati teendők felmérése.